

Kuka kuntaa johtaa?

**Kovia totuuksia
ilmastonmuutoksesta**

**Hallinto-oikeus päättää,
mitä sen jälkeen?**

**Amerikassa kaikki on suurta
– niin myös ongelmat**

Näkemiin kyläpäälikkö – tervetuloa pormestari ja ”kansliapäälikkö”. Siinäkö kuntajohtamisen tulevaisuus?

Kuntajohtajuus muuttuu. Pormestari-malli haastaa perinteisen virkajohtamisen, mutta sen haastavat myös alalle tulevat nuoret johtajat. He eivät välttämättä enää suostu näkyvien kyläpäälikköiden saappaisiin eläkkeeseen kuntatyönantajan tarpeiden mukaan 24/7 -tahdissa.

Muutos on tapahtunut pikkuhiljaa. Näkyvät ja poliittistakin valtaa käyttävät jäsenkirjakuntajohtajat ovat väistymässä eläkkeelle.

Kuntien johtaminen on tuulista työtä. Kuntalain velvoittama johtajasopimus tarjoaa kuntajohtajalle jonkinlaisen selkänöjan, mutta moni johtaja on miettinyt alan vaihtoa.

Kevan, Kuntaliiton ja Suomen Kuntajohtajat ry:n kesäkuussa 2018 julkistaman tutkimuksen mukaan nyt yli puolella kunnanjohtajista on ollut vaihtoehtoisia suunnitelmia työurallaan. Peräti 57 prosenttia on harkinnut alan vaihtoa ja 38 prosenttia on harkinnut vaihtoa toiseen kuntaorganisaatioon.

Eniten vaihtoehtoisia suunnitelmia ovat pohtineet alle 40-vuotiaat kuntajohtajat – siis he, joista kunta-alan tulisi pitää lujasti kiinni. Heistä 68 prosenttia on harkinnut alan tai työpaikan vaihtoa.

Ja kirsikkana kakussa: peräti 41 prosenttia kuntajohtajista kertoi kokeneensa työssään uhkailua tai häirintää. Tutkimukseen vastasi kaikkiaan 184 kuntajohtajaa; vastausprosentti oli 59.

Vaikka kuntajohtajat arvioivat edellä mai-

nitussa tutkimuksessa oman motivaationsa, jaksamisensa ja paineensietokykynsä hyväksi, alan taustakeskusteluissa sanotaan, että päättöksenteon ilmapiiri on muuttunut. Eikä muutos ole edennyt parempaan suuntaan.

Kuntajohtamisesta on tullut entistä vaikeampaa. Pitkän aikavälin tavoitteiden asettaminen on hankalaa, koska päättäjien joukkoon on valikoitunut entistä enemmän ”yhden asian päättäjiä” – ja on liki mahdotonta luoda vakaa näkymää yhtä valtuustokautta pidemmälle aikavälille. Talouden tiukentuessa haasteet vain moninkertaistuvat.

TÄMÄN KAIKEN tunnistaa myös syksyllä 2016 Juvan kunnanjohtajan virasta eläkkeelle jäänyt kunnallisneuvos **Heikki Laukkanen**.

Hän on kiinnittänyt huomiota siihen, että kuntajohtajat ovat väistyneet julkisuudessa takalalle. Otsikoihin ovat nousseet vahvan aseman omaavat luottamushenkilöt, jotka puhuvat julkisuudessa ”kunnan äänellä”.

- Poliittiset päättäjät ovat astuneet näkyvämmiin esiin. Sama ilmiö on tapahtunut valtionhallinnon puolella. Virkamiehet pysyttelevät takalalla. Kuka enää tunnistaa ministeriöiden nykyiset kansliapääliköt, Laukkanen pohtii.

Kunta-alalta hupenevat valtapuolueen jäsenkirjan myötä vahvan mandaatin saaneet kuntajohtajat. Nyt vahvat mandaatit on päättäjillä.

Heikki Laukkanen mukaan kuntapäättäjien koulutustaso on kohonnut ja valmiudet haastaa

virkaohdon esityksiä ovat lisääntyneet.

Kuntapolitiikan painoarvoa on nostanut myös pormestarihalli. Tampere, Pirkkala, Helsinki, Tuusula, Kärkölä ja Puolanka johtavat valtuustojen valitsevat pormestari. Turku ja Lahti ovat siirtymässä pormestarihalliin vuonna 2021.

Pormestarihallissa ylintä virkaohdosta voi verrata ministeriöiden kansliapäälliköihin: tehtävänä on johtaa virkaorganisaatiota ja vastata päätöksenteon valmistelusta sekä toimeenpanosta.

Mutta myös monet kuntajohtajat ovat Heikki Laukkasen mukaan nykyään "kansliapäällikköistyneet".

- Osa kunnanjohtajista katsoo johtavansa nimenomaan "organisaatiota", ei niinkään kuntaa "yhteisönä", Laukkanen tiivistää.

Kyläpäälliköt – kuntayhteisön johtajat - joita saattoi ottaa kaupan kassajonossa hihasta kiinni, alkavat olla katoava luonnonvara.

Pitäisikö tätä kehitystä sitten surra? Heikki Laukkasen mielestä kyse ei ole "hyvä" tai "huono" -asetelmasta. Yhteiskunta muuttuu ja kunnan johtaminen muuttuu sen mukana.

- Tavallaan tilanne muuttuu kuntademokratian kannalta läpinäkyvämmäksi, jos poliittinen päätöksenteko vahvistuu. Huolissani olen vain siitä, löytyykö kuntiin riittävän sitoutuneita päättäjiä, joilla on malttia kehittää kuntaa vaalikauden yli, Laukkanen kiteyttää.

jatkua >

Heikki Laukkanen

Länsi-Savo/Soila Puurtinen

86%

**kokee tekemättömien
töiden painetta vähintään
kerran viikossa**

Arto Haveri

95%

on innostuneita
työstään ja tuntee
itsensä vahvaksi
ja tarmokkaaksi

AIHETTA ON MYÖS TUTKITTU. Kunnallispolitiikan professori **Arto Haveri** Tampereen yliopistosta tunnistaa Heikki Laukkasen pohdinnan.

Itse asiassa Haveri on tutkijaryhmi-
neen 2010-luvun aikana julkaissut kol-
me tutkimusta kuntajohtamisesta. Vuonna
2013 ilmestyneessä tutkimuksessa valotet-
tiin suurten ikäluokkien kuntajohtajien nä-
kemyksiä johtamisesta. Seuraavaksi katse
suunnattiin nuoriin johtajiin ja viime vai-
heessa tutkittiin kuntajohtamisen kompe-
tenssia ja osaamista.

- Jo ensimmäisessä tutkimuksessa näkyy
kuntajohtamisen muutos; se, kuinka poliitti-
nen kenttä pirstoutuu kunnissa, Haveri sanoo.

Haverin mukaan suurten ikäluokkien
kuntajohtajien haastatteluissa välittyi vah-
vasti se viesti, että yhä vähemmän kunnan
päättöksentekoon tulee pitkäaikaisesti sitou-
tuneita, laaja-alaisia poliitikkoja kehittääk-
seen kuntaa kokonaisuutena.

Toisaalta: Haverin mukaan aiemmin val-
tarakenne kunnissa oli sellainen, että oli muu-
tama vahva valtapuolue ja selkeä hierarkia.

- Siinä oli omat hyvät ja huonot puolensa.
Oli ennustettavuutta ja vakautta, oli helpom-
paa toteuttaa investointeja, mutta samalla
tällainen valtahierarkia merkitsi tietynlaista
sulkeutuneisuutta, Haveri pohtii.

Aiemmin kunnanjohtajien virkoihin va-

littiin valtapuolueen miehiä tai naisia, ja kaik-
ki tiesivät, mille puolueelle virka "kuului".

Jäsenkirjat painavat valinnoissa edel-
leen osassa kuntia, mutta suuntaus on silti
selkeä: nuoren polven kuntajohtajat koke-
vat yhä useammin olevansa ammattijohta-
jia, asiantuntijoita vailla jäsenkirjaa – kuin
toimitusjohtajia tai kansliapäälliköitä johta-
massaan organisaatiossa.

Haverin mukaan tutkimuksista välittyy
kuva myös muuttuneesta päätöksenteosta.

- Kun nykyään tullaan valtuuston kokouk-
siin, ei enää välttämättä tiedetä, mitä siellä tul-
laan päättämään. Joku päättäjistä voi haastaa
kapeasta perspektiivistä päätösesityksen, jota
on valmisteltu huolella. Meno voi olla kaoo-
tista ja epävarmaa – ja se tekee kuntajohtajien
työstä erittäin raskasta, Haveri tiivistää.

Hän kertoo, että tutkimukseen haasta-
tellut suurten ikäluokkien kuntajohtajat pu-
huivat "populistisesta kulttuurista".

Jokainen kunta-alaa tunteva tietää, et-
tä jos kuntaa johdetaan poliittisilta johto-
paikoilta vain medianäkyvyys ja seuraavien
vaalien äänisaalis mielessä, yli valtuusto-
kausiin tähtäävälle kehittämiselle joutu-
taan sanomaan hyvästit.

Mutta entäpä nuoret kuntajohtajat?

Arto Haverin johtamassa tutkimukses-
sa tutkimusryhmä löysi neljä kuntajohtaja-
tyyppiä.

- On toimitusjohtajat, siis virkajoh-
tajat, jotka keskittyvät suuriin kysymyk-
siin. On kyläpäälliköt, jotka kohtaavat ih-
misten kanssa toreilla ja turuilla. Lisäksi
on sillanrakentajat, jotka luovat verkosto-
ja elinkeinoelämän suuntaan – ja sitten ovat
valmentajat, jotka keskittyvät paljolti oman
henkilöstönsä kehittämiseen.

Haverin mukaan toimitusjohtajamalli
on yleistymässä kunnissa. Välttämättä kun-
nanjohtajat eivät enää edes asu vakinaises-
ti johtamassaan kunnassa. Kuntajohtami-
nen koetaan samanlaiseksi ammattijohtajan
työksi kuin mikä tahansa muu johtaminen.

Haveri piirtää varovaisesti jakolinjaa:
kun kuntajohtajat siirtyvät yhä vahvemmin
virkajohtamisen suuntaan, oletus on ollut, et-
tä pormestarit olisivat kunnissaan kyläpää-
likköjä, yhteisöjohtajia ja suunnannäyttäjiä.

Mutta Haverin mukaan alkaa näyttää sil-
tä, että osa pormestareista haluaa ottaa virka-
miesroolin toimien esimerkiksi esittelijänä.

- Pidän tällaista käytäntöä hankalana
erityisesti pienemmissä kunnissa, joissa val-
ta keskittyy silloin varsin paljon pormesta-

rin ja hänen taustayhteisönsä käsiin.

Kuntien erilaistuminen näkyy myös johtamismalleissa. Haveri ei pidä huonona sitä, että nuoret kuntajohtajat profiloituvat yhä enemmän toimitusjohtajatyypiksi johtajiksi.

- Hyvä kuntajohtaminen tarvitsee ammattijohtamisen ja poliittisen johtamisen tasapainoa. Kunnan kannalta tilanne on hyvä, jos kuntajohtaja ja ylin poliittinen johto tuntevat kumpikin roolinsa.

PORMESTARIMALLI saa erityisesti jalsansijaa suurissa kaupungeissa. Arto Haveri arvioi, että ammattijohtajat ovat kuitenkin pormestareita vahvemmillä tilanteissa, joissa joudutaan sopeuttamaan taloutta.

Neljän vuoden valtuustokauden jälkeen edessä ovat aina uudet vaalit ja ne vaikeuttavat hankalien päätösten tekemistä.

Arto Haverin puheesta kuuluu, että hän ei kadehdi kuntajohtajia. Julkisuuden tuomat paineet ovat kovat. Ja kun kyse on julkisesta hallinnosta, johtaja ei oikeastaan voi olla poissa sosiaalisesta mediasta.

- Mutta todennäköisesti siellä saa roskaa silmilleen. Hämmästyttävää on, kuinka normaaliakin ihmiset menettävät somessa suhteellisuudentajunsa. Kuntajohtajat joutuvat kokemaan erittäin kovaa julkista arvostelua, joka menee henkilökohtaisuuksiin asti.

Heidi Rämö

KUNTAJOHTAJAT RY. ON NOSTANUT johtamiseen liittyvät haasteet esille.

Yksi julkisuudessa kuntajohtajien arvostusta nostanut johtaja on Lempäälän kunnanjohtaja **Heidi Rämö**. Hänet tunnetaan myös Kuntajohtajat ry:n puheenjohtajana vuosilta 2016-2018. Kaikkiaan Rämö ehti istua yhdistyksen hallituksessa viisi vuotta. Sinä aikana kuntajohtajien arki tuli hänelle laajemminkin tutuksi.

Heidi Rämö toimi Kuntajohtajat ry:n puheenjohtajana monen kollegansa varaventiilinä. Myös hänen mukaansa päätöksenteon ilmapääri alalla on muuttunut.

Mitä kollegat Heidi Rämölle sitten kertoivat?

- Kuntien päätöksentekoon on tullut päättäjiä, jotka eivät tunne omaa rooliaan ja päätöksenteon rajoja tai virkavastuutaan. Moni johtaja on kertonut päättäjien puutumisesta asiattomalla tavalla esitysten valmisteluun, ja asiointia on ollut myös käytös, jos kunnanjohtajan esitykset eivät ole miellyttäneet, Rämö sanoo.

Johtajan työtä haitataan myös uhaten tutkintapyyntöillä ja kanteluilla. Se alkaa olla arkipäivää. Yksittäisten päättäjien lisäksi tällaista harjoittavat kuntalaisetkin. Surullisinta on, kun häirintä ja uhkaukset kohdistuvat kuntajohtajan perheenjäseniin - jopa pieniin lapsiin.

Sosiaalisessa mediassa kuntajohtajien saama palaute voi olla todella karkeaa ja julmaa.

Heidi Rämön äänestä kuuluu murhe siitä, että pitkäjänteinen päätöksenteko on vaikeutunut monissa kunnissa, mutta väestön ikääntymisen ja monien muiden haasteiden edessä kaivattaisiin eniten juuri hyvää päätöksentekokykyä ja yhteistyötaitoja.

41%
kuntajohtajista
on kokenut uhkailua
tai häirintää

Alan vaihtoa
on harkinnut
57%

EIKÖ NÄKÖPIIRISSÄ OLE PAREMPAA?

Pitääkö huononevaan päätöksentekoon tyytyä?

Hallintotieteen emeritusprofessori **Risto Harisalo** arvioi, että kuntajohtamisen ja päätöksenteon nykytila on tulosta kunnille jatkuvista ulkoapäin luoduista paineista.

- Valtiovallan pitäisi antaa kunnille tietynlainen rauhoittumisaika ja hyväksyä, että olemalla mukana niin monissa kuntien asioissa, valtio on voimaton saamaan asioita tapahtumaan omalla tavallaan. Nyt olisi luotettava kuntien selkärankaan, Harisalo sanoo.

Hänen mukaansa poliitikkojen on liian helppoa syyttää virkamiehiä - ja toisinkin päin - tai puolueiden liian helppoa syyttää toisiaan.

Harisalon mukaan kunnat hakevat pelastusta valtiolta, mutta ne ovat keskenäänkin ristiriitaisia siinä, mitä tämä pelastus tarkoittaisi.

- Jos kunnat ottaisivat muutamaksi vuodeksi itsestään vastuun ja ajattelisivat, että ratkaisuja ei haeta ulkopuolelta, olisi pakko rakentaa luottamus oman kunnan sisälle.

Harisalo tunnistaa Heikki Laukkasen, Arto Haverin, ja Heidi Rämön pohdinnat kuntajohtamisen ja päätöksenteon nykytilasta.

- Olen ollut huolissani tilanteesta jo pitkään.

Hänen mukaansa päättäjien toiminnan taustalla on pelko siitä, että päätöksiä valmistelevat virkamiehet ovat eri mieltä linjauksista heidän kanssaan - ja siksi sormet pyritään työntämään valmisteluun vaiheeseen, joka ei nykytilanteessa heille kuulu.

Harisalo arvioi, että ainoa keino saada viisaita päätöksiä aikaan on avata valmisteluun liittyvä ongelman määrittely poliittiselle päätöksenteolle.

- Poliittisen päätöksenteon pitäisi lähteä mukaan ongelman määrittelyyn ja ratkaisuvaihtoehtojen pohdintaan, mutta viranhaltijoiden pitäisi kuitenkin saada työrauha valmistella vaihtoehtoja yhdessä sovitulta pohjalta.

Risto Harisalo

Harisalo muistuttaa, että kenelläkään yksin ei ole asiantuntemusta laajaan valmisteluun. Viranhaltijoiden ja päättäjien yhteinen ymmärryskään ei riitä monimutkaistuvassa yhteiskunnassa.

Harisalo sanoo, että valmisteluprosessi pitäisi avata koko kuntayhteisölle – kuntalaisille – laajemmin.

- Tämä on avain parempaan päätöksentekoon ja johtamiseen. Kunnanjohtaja vastaan poliitikot -asetelma väistyisi, jos ongelman määrittelyyn vedettäisiin mukaan ne, joita päätökset viime kädessä koskevat eli kuntalaiset.

Harisalo tietää, että kaiken aika korostetaan tehokasta ja nopeaa päätöksentekoa.

- Mutta sitä ei tule, jos pieni piiri riitelee päätösesityksistä, jotka eivät ole heidän mieleensä. Tämä on yksi syy siihen, miksi kunnanjohtajat joutuvat niin ahtaalle. Jos ongelman määrittelyä ja ratkaisuvaihtoehtoja ei avata päättäjille, he voivat riidellä loputtomiin kantamatta asiasta vastuuta, Harisalo tähdentää.

Enemmän kuin johtamismalleihin emeritusprofessori kiinnittäisi huomiota siihen, että kuntopäättäjät joutuisivat tunnistamaan vastuunsa.

- Syntyisi se ymmärrys, että kukaan ei ota vastuuta meidän puolestamme ja meidän on tämä talous tasapainotettava, Harisalo sanoo.

KUNTAJOHTAJAT OVAT AHTAALLA.

Puun ja kuoren välissä. Näin sanoo Kuntakonsultti, HTT **Eero Laesterä** Perlacon Oy:stä. Hän näkee kuntien johtamisen nykytilan hankalimmissa mahdollisissa tilanteissa. Yleensä Laesterä kutsutaan kuntaan, kun kuntalaisilta on pakko "ottaa jotakin pois". Siitä lähtien mikään ei ole "kivaa".

Vielä muutama vuosi sitten kuntatalouden tilaa kiitettiin hyväksi. Rahaa näytti riittävän. Nyt kunnat sukeltavat jälleen – ja pudotuspeli kovenee. Väestön ikääntyminen ja alhainen syntyvyys on yhtälö, joka tietää valtaosalle kunnista talouden kovaa sopeuttamista.

Vuodeksi 2020 kaikkiaan 53 kuntaa nosti tuloveroprosenttiaan. Se saattaa Laesterän mukaan olla vasta alkua.

- Kuntatalouden sopeuttamistarve on monissa kunnissa niin iso, että mitkään keinot eivät meinaa riittää. Päättäjiltä kysytään lähivuosina kovaa päätöksentekokykyä, jos kunta aiotaan pitää itsenäisenä ja poissa kriisikuntamenettelystä, Laesterä toteaa.

Eero Laesterä tietää olevansa monen kuntajohtajan hätäkeskus. Kun päättäjät eivät usko virkajohdon analyysiä kunnan talouden tilasta, kutsutaan Laesterä murskaamaan numeroita.

Miten kunnan johtaminen sitten näkyy talouden sopeuttamistalkoissa?

- Niin kauan kuin sopeuttamiskeinot ovat kunnanjohtajan valmisteltavana, vahva johtaja ottaa asian kokonaisuudessaan pöydälle, tarkastelee kaikki siihen liittyvät näkökohdat sulkematta mitään pohdinnan ul-

kopuolelle, Laesterä kuvailee.

Hän arvioi, että neljän vuoden pestiin valitulla pormestarilla esitysten tekeminen voikin olla vaikeampaa.

- Jos pormestarilla on aikomus tulla uudelleen valituksi, hän voi olla esittämättä valintansa kannalta hankalia sopeuttamistoimia tai pehmentää esityksiään kaikille paremmin sopivaksi, Laesterä sanoo.

Hänen mukaansa suurimmilla kaupungeilla on kuitenkin vielä sopeuttamiskeinoja, joista sentään voi valita. Pienempien kuntien kohdalla valinnanvara alkaa olla olematon.

Eero Laesterä sanoo ymmärtävänsä kuntopäättäjien tuskan ja haluttomuuden leikata menoja.

- On epäkiitollista olla se ihminen, joka on ottamassa kaikilta palveluja pois, koska muuta vaihtoehtoa ei enää ole.

Jos Laesterällä olisi valta, hän antaisi nykyistä uskottavamman ja painavamman merkityksen valtiovarainministeriön kriisikuntamenettelylle.

- Päättäjien pitäisi uskoa, että menettelystä aidosti seuraa jotakin, ellei kunta itse hoida talouttaan pinnalle. Sitten loppuisivat nämä puheet, että "eihän tämä koske meitä", hän sanoo.

Laesterä ei ota kantaa kuntajohtamisen malleihin. Mutta hän muistuttaa, että kunnan jokaisella päätöksellä on hintalappu.

- Kunnan johtaminen on aina kiinni taloudessa. Kuka kuntaa johtaakin, johtajan tulee kaiken aikaa tiedostaa se, Laesterä tiivistää. •

Eero Laesterä

Kenen perustuslaki?

LYHYT JA EPÄSELVÄ. Tämä oli Napoleonin näkemys hyvästä perustuslaista. Sellaisia ei enää demokratioista löydä. Ei Suomestakaan.

Perustuslaki on lainsäädäntömme runko. Siihen on kirjattu kansanvaltamme periaatteet ja pelisäännöt. Laki uusittiin ja pidennettiin vuosituhaten vaihteessa.

Haastavin osa perustuslakia ovat siihen kirjatut perusoikeudet. Niitä on yhteensä parikymmentä. YK määritteli aikanaan, että perusoikeudet ovat keskenään samanarvoisia, toinen ei ole toista vahvempi. Käytännössä näin ei ole.

Lakien samanarvoisuus toimii vain lain kirjaimessa. Mitä enemmän perusoikeuksia kirjataan perustuslakiin, sitä useammin tulee tilanteita, joissa ne joutuvat keskenään ristiriitaan. Perusoikeudet ovat keskenään kilpailevia, jopa vastakkaisia.

Tämä johtaa tilanteeseen, jossa eri koulukunnat ja oppisuunnat ryhtyvät omien perusoikeuksiensa taakse, niitä ajamaan ja puolustamaan. Fundamentalisteiksi kehitetyt nostavat itselleen läheisimmät oikeudet koko lainsäädännön soveltamisen ohjenuoriksi ja itsensä niiden soveltamisen tulkeiksi.

Tyypillisiä kiistan aiheita ovat olleet elinkeino- ja sopimusvapauksien suhde taloudellisiin ja sivistyksellisiin oikeuksiin. Tuorein, Päivi Räsänen tapaus liittyy uskonnon ja sananvapauden suhteeseen syrjimättömyyteen.

Kansalla on kantaa sananvapauteen. Kyselytutkimuksemme mukaan kaksi kolmesta suomalaisesta on sitä mieltä, että lainsäädännöllä ei tarvitse suojella ihmisiä mielipahalta. Sama määrä haluaa pitää rikoslaissa kiihottamisen kansanryhmää kohtaan.

OLLAAN TAAS PERUS(TUSLAKI)KYSYMYKSEN ÄÄRELLÄ. Mikä ratkaisuksi?

Ensiksi, on hyväksyttävä se, että kaikki perustuslakiin ja sen soveltamiseen liittyvä on arvoista nousevaa politiikkaa, siis kansalaisia koskevaa. Sitä arvopohjalta tarkastellen on myös oikeudenkäyttö, eli arvoista nousevan lainsäädännön tulkinta.

Lainsäätäjän, eli kansanedustajiemme on oltava äärettömän riippumattomia työssään lainsäätäjänä. Haaste on suurin perustuslakivaliokunnassa. Siellä kansanedustajat itse määrittelevät lakien perustuslainmukaisuutta. Houkutus vetäytyä asiantuntijoiden selän taa on suuri. Sinne ei ole syytä mennä.

Perustuslaissa on ensi sijassa kysymys arvoista. Niiden parhaita asiantuntijoita ovat kansanedustajat itse. Juuri niitä tulkitsemaan heidät on valittu.

Oikeuslaitoksen tehtävä on mahdollisimman riippumattomasti hoitaa tuomarirointi.

Antti Mykkänen
päätoimittaja

KANNEN KUVA ISTOCKPHOTO

4/2019

polemiikki

Pääkirjoitus

3

Ajassa: Yhteiskunnilta vaaditaan joustavuutta ja kriisinkestävyttä

6

Pekka Sauri päivitti julkishallinnon some-opit

9

Tietokaks: KAKSin hallituksen uudet jäsenet
Kurkistus KAKSin gallupeihin;
kansalaiset kielteisinä

11

Arktista myötätuulta Lapin yliopistosta

14

Hallinto-oikeus päätti

18

– mitä tapahtuu seuraavaksi?

Liedossa päätöksenteon kulmakivenä on huolellisuus

20

Koski TL luottaa myös ostopalveluihin

21

Kaupunkisuunnittelun monet äänet
Yhdysvalloissa

22

KUNTAKUVA Rakas kirjasto

26

JUTTUSARJA

Sisäministeri Maria Ohisalo

28

Kolumni: Jari Järvelä

31

Tätä tutkin:

Tietoa osaajapulasta on vähän,
tietää Niina Kotavaara.

34

Numerotauki

35

Lopuksi väitän

36

Kaisa Sirén

Kohti suunnitelmallista tulevaisuutta, toivoo Antti Syväjärvi Lapin yliopistosta SIVU 14

Merja Ojala

Koski TL luottaa viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden yhteistyöhön. SIVU 21

Merja Ojala

Ministerin työt, tutkijan mieli. SIVU 28

Kuka kehtaa väittää ja mitä?!
Lue takakannesta ja ota kantaa.

kaks.fi

Käytä puheenvuoro.

Polemiikki on Kunnallisanalan kehittämissäätiön tytäryhtiön Pole-Kuntatieto Oy:n neljä kertaa vuodessa ilmestyvä lehti. Polemiikin levikki on 18 500.

Julkaisija Pole-Kuntatieto oy c/o Kunnallislalan kehittämissäätiö, Fredrikinkatu 61, 00100 Helsinki, kaks@kaks.fi

Päätoimittaja: Antti Mykkänen Toimitusneuvosto: Antti Mykkänen, Veli Pelkonen, Eeva-Liisa Hynynen, Salla Nazarenko ja Minna Ruusinen.

Toimitus ja ulkoasu: Minna Ruusinen/Miks' ei! Oy, Huvilakatu 17, sisäpiha, 00150 Helsinki, mikseioy@gmail.com

Osoitteenmuutokset: kaks@kaks.fi Paino: Print Plus Digital . Aikakauslehtien Liiton jäsenlehti.

ISSN 1455-6022 (painettu) ISSN 2489-883X (verkkojulkaisu)

4041 0089
Painotuote

Tuki ja turva.

Kuntien kumppani arjen palveluissa.

Palmia on nopeasti kasvava, vastuullinen ja kehittyvä ruoka-, kiinteistö-, siivous- ja turvallisuuspalveluja tarjoava yritys. Kaikilla palveluillamme on Avainlippu-merkki. Vahvuuksiamme ovat erityisesti kuntien tukipalvelut, ulkoistusten haltuunotto sekä palvelujen digitalisaatio ja kehittäminen.

Lue lisää> <https://monessamukana.palmia.fi>

Ota yhteyttä: myynti@palmia.fi | #palmia #monessamukana #arkihoidossa

Juha Kuisman herätyskirja ilmastonmuutoksesta:

YHTEISKUNNILTA VAADITAAN JOUSTOKYKYÄ JA KRIISINKESTÄVYYTTÄ

- Ajaudumme ennen pitkää maailmanmittaisesti supistuvaan talouteen, jossa kaikki epävarmuudet kasvavat, summaa tietokirjailija Juha Kuisma KAKSin Polemia-sarjassa julkaistussa teoksessaan *Paikallinen ilmastopolitiikka*.

Nyt puhutaan siis ilmastonmuutoksesta – aiheesta, jossa rintamalinjat alkavat olla jo Suomessakin vahvasti näkyvissä. Vaikka puheita ilmastonmuutoksen vaikutuksista pitäisi ”huuhaana”, vanha maailma ei kuitenkaan uuden tiedon valossa palaa enää ennalleen. **Juha Kuisma** haluaa teoksellaan herättää myös kuntavaikuttajat toimintaan ilmastonmuutoksen torjunnan puolesta.

Juha Kuisma kiteyttää kirjassaan, että edessä on ekologisia katastrofeja, pakolaisaaltoja, rajat kiinni -tilanteita, selkkauksia sekä taistelua luonnonvarjoista.

Kaikkea sitä, mistä katastrofielokuvat rakentuvat.

Viimeaikainen keskustelu ilmastonmuutoksesta ei näytä vakuuttaneen Kuismaa siitä, että keskustelun mittasuhteet olisivat kaikilla osapuolilla kohdallaan.

- Ilmastonmuutosta ei torjuta sillä, että lihansyönnistä luovutaan, autot vaihdetaan sähköautoihin ja metsistä tehdään hiilinielua, Kuisma luettelee.

Hänen mukaansa valtiollisella tasolla tarvitaan järjestelmävertailuja: esimerkiksi sähköautojärjestelmän vertaamista biokaa-

Viisas katsoo, miten edistymme transitiossa eli siirtymisessä kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa.

kaksi kertaa suurempi kuin globaalin lentoliikenteen hiilijalanjälki yhteensä.

Kuisman mukaan merkittävä ongelma on, että kaupunkirakenne ei ole resilientti. Se ei siis sido hiiltä eikä itse tuota uusiutuvaa energiaa. Vastaavasti kaupungistuvassa yhteiskunnassa aluepoliittiseksi ongelmaksi koettu maaseutu on ilmastokriisin toteutuessa vetoimainen asuinpaikka ja kaiken lisäksi uusien ratkaisujen tuottaja.

Juha Kuisma näkee kunnilla merkittävän roolin ilmastomuutoksen torjunnassa. Kunnissa kuitenkin tarvitaan uutta ajattelua muun muassa kaavoitukseen.

- Kunnilla on oltava operatiivinen vapaus toteuttaa kunkin kunnan olosuhteisiin sopivaa ilmasto- ja resilienssipoliittikkaa. Rakenne on sitä kestävämpi, mitä enemmän asutus on osa uusiutuvia energijärjestelmiä, Kuisma toteaa.

Keskeinen ongelma on tässä: kaikesta maailman käyttämästä energiasta yli 80 prosenttia on fossiilista.

- Vaikka kymmenen fiksuinta valtiota – Suomi mukaan lukien – tekee kaiken tarpeellisen ilmastomuutoksen torjumiseksi, tulee ilmastomuutos etenemään yli tavoitteeksi asetetun 1,5 asteen tason. Ratkaiseva muutos pitäisi tehdä seuraavan kymmenen vuoden aikana. Se ei tule nykytietoisuudella onnistumaan, Kuisma tiivistää kirjassaan.

Siksi ilmastomuutoksen toteutuksessa Suomessa tarvitaan ennalta rakennettua kriisinkestokykyä.

- Perinteinen varautumistoiminta ei riitä. Kunnat tarvitsevat ilmastopo-

litiikan oheen paikallisen joustokyvyn rakenteita, kriisinkestävyyttä ja uusiutuvilla luonnonvaroilla elämistä, Juha Kuisma toteaa.

Mitä tämä sitten tarkoittaa?

Kuntien on Juha Kuisman mukaan hyvä varautua seuraaviin tulevaisuuden vaihtoehtoihin: vallitsevaan vapaaseen maailmankauppaan, supistuvaan talouteen ilmastomuutoksen oloissa, pelkästään kansalliseen tuotantoon perustuvaan talouteen - ja vuosia kestävään pakotettuun rajat kiinni -tilanteeseen.

Kuisma toteaa realistin lähtevän siitä, että ilmastomuutos toteutuu. Hänen mukaansa on tehtävä kaikki se, minkä Suomi on ilmastopolitiikassa luvannut.

Ilmastopolitiikan rinnalle on nostettava kunnan resilienssipoliittikka.

Kuisma muistuttaa, että viisas katsoo, miten edistymme transitiossa eli siirtymisessä kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa.

- Hiilibudjetin kannalta 1,5 asteen lämpenemisen rajoissa pysyminen tarkoittaa, että maailman mittakaavassa ratkaisevat päätökset tulee tehdä vuosien 2020–2030 välisenä aikana, Kuisma tiivistää.

Kun peräti 80 prosenttia kaikesta maailman käyttämästä energiasta on fossiilista ja maailmantalouden koko infrastruktuuri investointeina sidottu tätä järjestystä palvelemaan, Kuisman mukaan on realismia arvioida, että ilmasto tulee lämpenemään enemmän kuin 1,5 astetta esiteolliseen aikaan verrattuna.

jatkuu >

suautojärjestelmään.

Kuluttajan hiilijalanjälkien vertailussa Juha Kuisman mukaan unohdetaan, että betonin, asfaltin ja katuvalojen kaupunkirakenteella on oma hiilijalanjälkensä. Aivan samoin myös yhteiskunnallisilla palveluilla on hiilijalanjälkensä. Kuisma muistuttaa, että kumpaakaan ei kuitenkaan lasketa kuluttajan hiilijalanjälkeen.

Juha Kuisma korostaa, että jopa hiilineutraalina pidetyn digitalisaation maailmanlaajuinen hiilijalanjälki on

Tällä hetkellä vallitsevilla sopimuksilla ja sitoumuksilla päädyttäisiin yli kolmen asteen globaaliin keskuslämpötilan nousuun. Suomen kohdalla se tarkoittaa kuuden asteen lämpenemistä.

Hänen mukaansa tällä hetkellä vallitsevilla sopimuksilla ja sitoumuksilla päädyttäisiin yli kolmen asteen globaaliin keskilämpötilan nousuun.

- Suomen kohdalla tämä tarkoittaisi kuuden asteen lämpenemistä. Ilmasto ei olisikaan nykyistä Pohjois-Saksaa vastaava, vaan jopa Pohjois-Italiaa muistuttava. Mikäli näin todella tapahtuu, Suomen ekosysteemi muuttuu tavalla, jota on vaikea ennakoida, Kuisma kirjoittaa.

- Luultavasti valtiot ja maailmanyhteisö vielä viime hetkellä järkiintyvät ja ryhtyvät radikaaleihin toimiin. Lämpeneminen jäisi tällöin alle kolmeen asteeseen, kriittisille rajoille, joissa ekosysteemien palautumattomat muutokset ovat mahdollisia, Kuisma jatkaa pohdintaansa kirjassaan.

Vaikeuskerrointa korottaa vielä se, että samaan aikaan maailman väestö kasvaa nykyisestä 7,7 miljardista kohti 10 miljardia.

Juha Kuisman mukaan kolmas vaikuttava megareality on maailman öljyvarojen hupeneminen. Öljyhuippu on jo ohitettu, ja lähestymme öljyntuotantokäyrän jyrkästi alenevaa faasia.

- Tästä näkymästä huolimatta Suomen on tehtävä viisaasti kaikki se, jolla Suomi omalta osaltaan pääsee hiilineutraaliksi vuoteen 2035 mennessä. Tämä on aivan mahdollista, jos etenemme yhteiskuntana oikeita valintapolkuja ja investoimme oikeisiin rakenteisiin.

Kuisma korostaa, että non-fossiilisessa maailmassa nämä rakenteet ovat älykkäitä, hajautettuja ja uusiutuvia.

- Suomen kaltaisessa runsaiden uusia luonnonvarojen maassa tämä polku toteuttaa myös arvojemme tasolla tavoiteltua kestävä kehitystä.

Mutta.

Juha Kuisman mukaan tarvitsemme kunnissakin kolmea politiikkaa:

1. Jo käynnistetty ja yhteiskunnallisella tasolla sovittu ilmaston muutos torjuva ilmastopolitiikka jatkuu, ja sitä jatketaan uusin muodoin esimerkiksi kehitys yhteistyössä ja teknologiapolitiikassa. Tämä johtaa kiertotalouden kautta bioteknologiaan ja nykyistä laajemmin ymmärrettyyn biotalouteen.

2. Sen rinnalle nostetaan resilienssipolitiikka, joka ottaa huomioon, että vaikka teemme parhaamme, ilmastonmuutos toteutuu. Toteutuviin riskeihin varaudutaan. Resilienssi tarkoittaa

kriisinkestävyttä, kestäkykyä, joustokykyä, palautumiskykyä, uusiutumiskykyä. Se tarkoittaa, että iskun kohdatessaan järjestelmä pystyy nopeasti palautumaan uuteen tasapainotilaan. Energiasyistä resilienssipolitiikkaa toteutetaan nimenomaan paikallistasolla ja otaksua voi, että kunnat tulevat olemaan siinä keskeisiä operatiivisia tekijöitä, kuten oli vuoden 1974 energiakriisin aikana.

3. Samaan aikaan näiden kahden politiikkalinjan kanssa käynnistetään tietoinen siirtymävaiheen politiikka eli transitiopolitiikka. Fossiilisesta non-fossiiliseen sivilisaatioon siirtymistä voi verrata talon remontointiin. Remontoi ja asuu itse koko ajan talossa, jota uusii ja korjaa.

Juha Kuisman mukaan tosiasiasa olemme jo transitiassa, mutta sitä ei vielä vain tunnisteta.

- Transitiio tarkoittaa mentaalisella tasolla, että yhteiskunta siirtyy realistista toiseen. Tosiasiat ja reunaehdot vaihtuvat. Tämä myös tarkoittaa, että transition henkiseksi rakentajiksi tarvitaan käytännössä kaikki yhteiskunnalliset toimijat yliopistoja ja puolueita myöten. Asia on niin tärkeä, että se ei mitenkään voi olla esimerkiksi Sitran tai Suomen ilmastopaneelin yksinoikeus, Kuisma korostaa. •

Lataa teos täältä:

Juha Kuisma: Paikallinen ilmastopolitiikka, Polemia-sarja nro 114, Pole-Kuntatieto Oy, Keuruu 2019

PEKKA SAURI PÄIVITTI

JULKISHALLINNON SOME-OPIT

Vallankumous tapahtui viidessätoista vuodessa.

Helsingin yliopiston työelämäprofessori, FT **Pekka Sauri** on kunta-alan sekä sosiaalisen median asiantuntijakonkari. Vuonna 2015 Sauri kirjoitti KAKSin Polemia-sarjan teoksen Julkishallinto ja sosiaalinen media (nro 98). Nyt aiheesta on julkaistu osa 2: some-alustat, -palvelut ja käytännöt kehittyvät kaiken aikaa.

Pekka Saurilla kirjoittaa vallankumouksesta – tai oikeamminkin vallankumouksesta – joka on tapahtunut viimeisen viidentoista vuoden aikana. Kyseessä on tiedon vallankumous ja toisaalta viestinnän, kanssakäymisen ja vuorovaikutuksen vallankumous.

Sauri muistuttaa, että melkein jokaisella kansalaisella on kännykkä taskussaan – ja samalla lähes kaikki maailmassa julkistettu tieto. Tiedon monopoli on murtunut. Näin julkishallinnon ja kan-

salaisten välinen kuilu on sulkeutunut.

Viranomaiset eivät enää kykene valvomaan, mitä tietoa kansalaisille annetaan – ja mitä ei anneta.

- Hallinto ei enää voi perustua tiedon saatavuuden sääntelyyn, Sauri toteaa kirjassaan.

Mutta tiedon monopolin murtumisella on Saurin mukaan myös varjopuolensa.

- Kun tiedolla ei enää ole selkeää portinvartijaa, tietoa tai ”tietoa” on liikkeellä ääretön määrä, ja lisää tulee kaiken aikaa logaritmisella kasvuprosentilla. Tiedon totuudenmukaisuuden kriteerit nitisevät liitoksissaan. Kokemusasiantuntemus ajaa usein perinteisen tutkimusasiantuntemuksen yli, Sauri summaa.

Pekka Sauri siteeraa Antto Vihaman, Jarno Hartikaisen, Hannu-Pekka

Ikäheimon ja Olli Seurin teosta Totuuden jälkeen – Miten media selviää algoritmien ja paskapuheen aikana (Teos 2018):

”Paluuta perinteisten tiedon portinvartijoiden hallitsemaan julkisuuteen ei ole näköpiirissä, joten tiedeyhteisöjen, asiantuntijaorganisaatioiden, viranomaisten ja median on löydettävä uusia keinoja ansaita luottamuksensa ja auktoriteettinsa.”

Saurin mukaan tämä tarkoittaa, että tiedeyhteisöjen, asiantuntijoiden, viranomaisten ja median on kyettävä osallistumaan keskusteluun siellä, missä sitä käydään perustellen näkemyksensä parhaalla mahdollisella tavalla.

Myös kommunikaatio on vapautunut sensuurista ja jokainen voi olla ”oman mediansa vastaava päätoimittaja”, Sauri toteaa.

jatkuu >

Julkishallinnon haasteet sosiaalisen median osajana näyttävät liittyvän ennen kaikkea menetettyyn monopoliasemaan viestijänä. Kun julkinen valta on tottunut viestimään yksisuuntaisesti ”ylhäältä alas”, nyt tilanne on toinen.

- Uudet kommunikaatiovälineet ovat lyhyessä ajassa avanneet maailman monenkeskiseksi, kaksisuuntaiseksi ja reaaliaikaiselle vuorovaikutukselle: viestit kulkevat useiden henkilöiden kesken dialogisesti molempiin suuntiin, Sauri kirjoittaa.

Hän tähdentää, että todellisuutta voidaan hallita vain kommunikoimalla, ei rajoittamalla kommunikaatiota – ja että kohut ja mainetappiot vältetään vain osallistumalla keskusteluun.

Sauri avaa jopa riemukkein esimerkein julkishallinnon mahdollisuuksia hyödyntää somea. Yksi kirjan luvuista avaa some-viestintää, joka muutti jo vuosia sitten Helsingin rakennusviraston ”ankeuttajasta

lyhdyntajaksi”.

Myös kunnallishallinnon some-tähdet pääsevät Saurin kirjassa ääneen, esimerkiksi Kuhmon kaupunginjohtaja Tytti Määttä avaa some-käytäntöjään.

Pekka Sauri sanoo monikanavaisuuden vahvistavan yhdenvertaisuutta. Siltikin:

- Kaiken Twitter-innostuksen ja hype-tyksen lomassa on syytä pitää mielessä, että digitalisaatio on vielä pitkälle tulevaisuuteen myös tasa-arvokysymys. Vaikka moni kansalainen elää ja hankkii tietoa digitaalisessa maailmassa, kaikki eivät elä eivätkä hanki, hän sanoo.

Haitari on Saurin mukaan leveä: siinä missä osa kansalaisista on varttunut pienen ikänsä digitalisaation ihmemaassa, suuri osa lukee edelleen paperilehteä ja kerääntyy uskollisesti Ylen puoli yhdeksän tv-uutisten ääreen.

Sauri muistuttaa, että sosiaalista mediaa voi hyvin käyttää myös perinteiseen yksisuuntaiseen tiedottamiseen.

- Ei siinä ole mitään vikaa. Tiedottaminenkin antaa viestiä organisaation tekemisistä ja suunnitelmista. Vaikka tiedottaminen ei herättäisi viestintäfoorumilla vastakaikua, todennäköisesti jokin joukko ihmisiä on päivityksen lukenut ja pannut sen sisällön merkille, Sauri sanoo ja jatkaa:

- Sosiaalisessa mediassa – kuten perinteisessäkin mediassa – on suuri hiljainen enemmistö, joka seuraa uutisia ja kommentointia, muttei itse osallistu keskusteluun. Kannattaa kuitenkin huolehtia siitä, ettei organisaation viestintä jää pelkäksi yksisuuntaiseksi tiedottamiseksi.

Pekka Sauri korostaa, että sosiaalinen media on kuitenkin ytimeltään toimintakulttuuri, ei pelkästään viestintäteknologia.

- Juuri tämä tekee sen vallankumoukselliseksi. Se murtaa ja ohittaa hierarkiat: samaan keskusteluun voivat osallistua kaikki organisaation tai yhteisön jäsenet muodollisesta asemasta riippumatta. ●

Löytyn Polemia –sarjasta:

Pekka Sauri: Julkishallinto ja sosiaalinen media 2020 (Polemia-sarjan julkaisu nro 115, Pole-Kuntatieto Oy, Keuruu 2019)

SOSIAALISEN MEDIAN 10 DIREKTIIVIA – VERSIO 2020

- #1 Ole mukana keskustelussa. Ellet ole, keskustelu sinusta ja organisaatiostasi käydään ilman sinua.
- #2 Jos sinulla on olennaista tietoa, jaa se.
- #3 Jos sinulta kysytään, vastaa heti. Jos et osaa heti vastata, sano, että otat selvää ja palaat asiaan pikimmiten.
- #4 Jos saat asiatonta palautetta, laske kymmeneen ja vastaa asiallisesti. Sen jälkeen palautteen antaja muuttuu asialliseksi.
- #5 Perustele päätöksesi tai organisaation toimintatavat asia-argumentein.
- #6 Tyhmiä kysymyksiä ei ole. Tyhmiä vastauksia voi olla.
- #7 Kommunikoiki reaaliajassa. Jos olet lomalla tai muuten poissa kuvioista, kerro se ja delegoi viestintä kollegallesi.
- #8 Ole kokonainen persoona. Se on lopulta helpompaa kuin kaksoiselämä.
- #9 Kysy kritikoilta toiminnan parantamishetdotuksia.
- #10 Aina lopulta paras argumentti voittaa. Kannattaa esittää se.

MARIA GUZENINA JA MERVI SIMOSKA KAKSIN HALLITUKSEEN

Kansanedustaja Maria Guzenina (sd.) ja Juuan kunnanjohtaja Mervi Simoska ovat Kunnallissalan kehittämissäätiön (KAKS) hallituksen uudet jäsenet. Polemiikki kysyi heiltä tutkimustiedon merkityksestä.

Maria Guzenina

Mervi Simoska

Mikä merkitys on tutkimustiedolla kunnan virka- ja luottamusjohtamisessa ja kunnan päätöksenteossa?

MARIA GUZENINA:

Jos halutaan rakentaa kestävä yhteiskuntaa, on luotettavalla tiedolla aivan erityisen tärkeä rooli. Yleinen keskustelu tuntuu turhan usein ajautuvan tunteisiin perustuvien väittämien esittämiseen. Päätöksenteossa tarvitaan tunteen lisäksi aina myös faktat. Siksi esimerkiksi KAKSin tekemiä selvityksiä ja kyselyitä tarvitaan. Toimiva demokratia perustuu aina tosiasioihin nojaavan päätöksentekoon.

MERVI SIMOSKA:

Tutkimustiedolla on tärkeä merkitys työssä, sillä ne usein antavat laajempaa perspektiiviä asioista. Niiden kautta saamme vertailtavuutta, uusia näkökulmia, tietoa erilaisista vaihtoehdoista ja niiden toimivuudesta, mutta myös tietoa uusista asioista, joihin emme välttämättä ole vielä edes törmänneet.

Kunnan toiminta on laaja-alaista, joten eri alojen tutkimuskohteena se on mielenkiintoisen kohde. Myös hyödynnettäviä tutkimuksia on runsaasti.

Antti Rantakangas 28.2.1964–22.11.2019

Kunnallissalan kehittämissäätiön hallituksen puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rantakangas menehtyi 22.11.2019.

Rantakangas toimi Kunnallissalan kehittämissäätiön hallituksessa vuodesta 2003 ja hallituksen puheenjohtajana vuodesta 2006 alkaen.

Antti Rantakangas oli päätöksentekijänä analyyttinen, ennakoluuloton ja jämäkkä. Hän ymmärsi hyvin tutkimustiedon merkityksen kuntien työn ja päätöksenteon tukena. Hän halusi edistää tutkijoiden ja kuntaihminen vuorovaikutusta.

Antti Rantakangas syntyi Pulkkilassa 28.2.1964. Hän oli koulutukseltaan agrologi. Keskustalainen Rantakangas nousi Oulun vaalipiiristä eduskuntaan vuonna 1999. Hän puhui ja toimi koko Suomen tasapainoisen aluekehittämisen puolesta.

KANSALAISILTA ”EI” KUNTATALOUDEN SOPEUTTAMISTOIMILLE

Ei, ei ja ei. Oikeastaan mikään ei kelpaa enemmistölle suomalaisista, kun kyseessä ovat kuntien keinot sopeuttaa taloutta.

Selvä enemmistö (58 %) suomalaisista vastustaa talouden tilan parantamiseksi oman asuinkuntansa liittämistä yhteen yhden tai useamman naapurikunnan kanssa. Tämä käy ilmi käy Kunnallisalan kehittämissäätiön KAKSin tuoreesta kansalaistutkimuksesta.

Suhtautuminen kuntaliitoksiin on muuttunut kielteisemmäksi vuodesta 2016 (48 %) vuoteen 2019 (58 %). Enemmistö kaikkien puolueiden kannattajista tyrmää ehdotuksen. Reilu neljännes (28 %) suhtautuu kuntaliitokseen myönteisesti.

Kunnallisverojakaan ei kansalaisten mielestä saa korottaa (54 %), velkaa ei pidä lisätä (61 %) eikä kunnan omaisuutta saa myydä (51 %). Kuntapalvelujen laadusta ei saa tinkiä, eikä palveluja saa karsia. Myöskään palveluiden ulkoistaminen ei käy (64 %), eikä henkilökuntaa saa irtisanoa (56 %).

Tällaiseen lopputulokseen päästään, jos noudatetaan suomalaisten enemmistön kantoja ja tunteja kunta-asioissa. Kansalaisilta ei siis löydy vastausta vaikeuksissa olevaan kuntatalouden vahvistamiseksi.

Eniten kannatusta saa ehdotus

”asuinkuntani tulee jakaa palveluseleitä, jolloin kuntalaiset itse päättävät keneltä palvelut ostavat” (55 %). Enemmistö kaikkien puolueiden kannattajista suhtautuu palvelusetelien jakamiseen myönteisesti pois lukien vasemmistoliiton tukijat.

Lähes puolet (45 %) tukee ehdotusta asuinkunnan palveluiden järjestämisestä maakuntatasolla säästöjen aikaansaamiseksi ja palveluiden turvaamiseksi. Joka neljännes (25 %) ei osaa ottaa kantaa ja lähes kolmannes (30 %) torjuu tällaisen ratkaisumallin.

Tutkimus on ladattavissa täältä:

LISÄSÄÄNTELYLLE ”EI”

mutta rikoslaissa säilytettävä kiihottaminen kansanryhmää kohtaan

Enemmistö (61 %) suomalaisista ei halua yhteiskunnan sääntelevän ja valvovan kansalaisten sanomisia nykyistä tiukemmin, mutta vajaa kolmannes (30 %) olisi halukas kaventamaan sananvapautta.

Puoluekannalla on yhteys näkemyksiin tarpeesta rajoittaa mahdollisuuksia ilmaista mielipiteitään julkisuudessa. Keskimäärää enemmän ehdotus saa tukea SDP:n (50 %), vasemmistoliiton (44 %) ja vihreiden (41 %) kannattajilta.

Selvä enemmistö perussuomalaisten (81 %); ryhmän muut (70 %), johon kuuluvat muun muassa RKP:n ja kristillisdemokraattien kannattajat; kokoomuksen (68 %) ja keskustan (61 %) kannattajista tyrmää ehdotuksen sananvapauden nykyistä tiukemmasta sääntelystä.

Sananvapauden rajoittaminen jakaa kansan. Väite, jonka mukaan sananvapautta ei tulisi rajoittaa millään perusteilla, jakaa kansan kahtia. Lähes joka toinen (48 %) yhtyy väittämään ja lähes samansuurui-

nen joukko (45 %) tyrmää sen.

Enemmistö perussuomalaisten (76 %), ryhmän muut (58 %) (muun muassa RKP:n ja kristillisdemokraattien kannattajat) ja kokoomuksen (51 %) tukijoista on taipuvaisia ajattelemaan, että ei ole mitään perusteita rajoittaa sananvapautta.

Sen sijaan enemmistö vasemmistoliiton (63 %), vihreiden (63 %), SDP:n (60 %) ja keskustan (51 %) kannattajista kiistää sen, että sananvapaudella ei olisi mitään rajoja.

Selvä enemmistö (67 %) suomalaisista tyrmää väittämän, että rikoslaista poistettaisiin kiihottaminen kansanryhmää kohtaan. Kansalaisista vain viidesosa (21 %) kannattaa ehdotusta. Enemmistö myös niistä, jotka näkevät, ettei sananvapaudel-

la tule olla mitään rajoja, vastustaa ajatusta poistaa lakipykälä kiihottamisesta kansanryhmää kohtaan.

Vain perussuomalaisten kannattajien enemmistö (62 %) olisi valmis poistamaan rikoslaista tämän pykälän. Kaikkien muiden puolueiden kannattajien enemmistö vastustaa kyseistä ehdotusta. Tiukinta vastustus on vihreiden (91 %) ja vasemmistoliiton (89 %) kannattajien keskuudessa.

Valtaosa (68 %) suomalaisista hyväksyy väitteen, jonka mukaan lainsäädännön tehtävä ei ole suojella ihmisiä mielipahalta muiden ihmisten sanomisista. Vain neljännes (24 %) tohtii olla eri mieltä.

KARTTAKAUPAN LAHJAVINKIT

KARTTOJA JA KIRJOJA 20 % ALENNUKSELLA JOULUKUUN AJAN!

25,60 €
(32,00)

Innostu hiihdosta!

Hiihto on äärimmäisen monipuolinen kuntoilu- ja liikuntamuoto. Niin kestävyys- kuin lihaskuntokin kohenevat, samoin koordinaatio ja tasapaino. Laura Liikane opastaa kirjassa havainnollisesti ja iloisin mielin kuinka tehokasta ja nautittavaa hiihto voi olla.

23,20 €
(29,00)

Retkipaikka - Uudet seikkailut

Suosittu Retkipaikka-kirja on saanut jatkoa! Uutuuskirjassa esitellään 80 upeaa ja yllätyksellistä retkeilykohdetta ympäri Suomea. Joukossa on luontopolkuja, rotkoja, linnoja, koskia ja muita kohteita. Kirjan hyvät kartat johdattavat retkeilijän perille.

13,60 €
(17,00)

Kansallispuistot tutuiksi -kirjasarja

Kirjasarja esittelee kaikki Suomen kansallispuistot: historia, luonto, eliölajit, kartat sekä vinkit parhaista reiteistä ja kohteista. Tutustu myös aiemmin ilmestyneisiin Etelä-, Pohjois- ja Länsi-Suomen oppaisiin.

25,60 €
(32,00)

Drink Nordic

Pohjoismainen drinkkikulttuuri on parhaimmillaan yhdessäolossa, hauskanpitoa sekä aromikkaita juomia, joissa esiin nousevat pohjoisen luonnon maut. Drink Nordic on trendikäs drinkkirja, jossa ohjenuorana toimivat Pohjolan sesongit ja niiden mukaiset raaka-aineet.

Suomen tähtitaivas
21,60 € (27,00)

Sata vuotta karttoja
25,60 € (32,00)

Oudoimmat otukset
13,60 € (17,00)

99 Moottoripyörää
18,40 € (23,00)

Talvisodan kartta 1939-1940
10,40 € (13,00)

Raaputettava maailmankartta
14,32 € (17,90)

Keksi ja opi! Maapallo, valtiot ja liput tuotepaketti
23,20 € (29,00)

Sujuvasti seuraavalle
33,60 € (42,00)

Lumijalkien maasto-opas
17,60 € (22,00)

Karttapallo
36,72 € (45,90)

KARTTAKESKUS

TILAA
VERKKOKAUPASTA!

Karttakauppa.fi

teksti | Marjatta Sihvonen kuvat | Kaisa Sirén

ARKTISTA MYÖTÄTUULTA?

Antti Syväjärvi luotsaa Lapin yliopistoa tulevaan

Tulevaisuuden yliopisto tarvitsee ennustettavaa toimintaympäristöä. Se on painavin viesti päättäjille Lapin yliopiston uudelta rehtorilta, Antti Syväjärveltä. Siitä hyötyisivät yliopistot ja koko yhteiskunta.

**Olisi hyvä, että meillä olisi
hyvinvoivia profiiliyliopistoja
ja vähemmän tavarataloja.**

Psykologian ja hallintotieteiden aloilla oman tutkimusuransa tehnyt **Antti Syväjärvi** puhuu uudesta rehtorin tehtävästään pohdiskellen ja kriittisesti. Kysymykseen maakuntayliopiston tulevaisuuden haasteista Syväjärvi esittää heti vastakysymyksen.

- Maakuntayliopisto? Mikähän sellainen edes on. Tai miten se eroaisi pääkaupunkiyliopistosta?

Lapin yliopisto, jonka johtoon Syväjärvi vuoden alussa astuu, on globaali tutkimusyhteisö. Se koordinoi esimerkiksi kansainvälistä, yli kahdensadan yliopiston ja tiedeorganisaation University of the Arctic -verkostoa, joka keskittyy pohjoisen tutkimukseen. Tärkeä yhteisö on myös Arctic Five, jossa Lapin, Oulun, Luulajan, Tromssan ja Uumajan yliopistot yhdistävät voimiaan arktisten teemojen ympärille ja vahvistavat mahdollisuuksia saada EU:n tiederahoitusta.

- Tutkimuksen maailma kutistuu. Ei toimita enää paikallisesti vaan kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa. Tulevaisuudessa yliopistot rakentuvat yhä enemmän temaattisille verkostoille, toivottavasti eivät aluemaantieteellisille kahinoille, Syväjärvi ennustaa.

Paikallinen ja globaali

Ikuisuuskytymys siitä, onko Suomessa liikaa yliopistoja, onkin melko turha. Optimimäärää tuskin on olemassa. Syväjärvi jatkaa pohdiskeluaan ajatusleikillä University of Finlandista, johon kaikki resurssit keskitettäisiin. Olisiko se ohituskaista maailman huipulle? Todennäköisesti ei.

- On muistettava, että huippua ei saatuteta vain rahalla. Moni huippuyliopisto on melko pieni, toisaalta Harvardin säätiön omaisuus on noin puolet Suomen

budjetista. Yhdysvaltain säätiöpohjaiset yliopistot ovat muutenkin huono vertailukohta, sillä Suomessa meillä on muitakin tehtäviä kuin korkein tiede ja taide. Yliopistot nähdään myös monenlaisina vetureina, Syväjärvi muistuttaa.

Tutkimuksen elineitoja ovat jalsijat maailmalla eikä yliopisto siksi voi työskennellä vain maakuntaansa varten. Jos sijainti ei olekaan enää ratkaisevaa yliopistoille, niiden olemassaolon merkitys omalle ympäristölleen kasvaa. Lappi on tästä hyvä esimerkki.

- Pohjois-Suomelle Lapin yliopisto tuottaa lokaalia ja globaalia, Syväjärvi sanoo.

Syväjärven mukaan yliopisto elää samaa todellisuutta ympäristönsä kanssa, ja on siten myös keskustelukumppani sekä haastaja esimerkiksi kunnille. EU:lla on useita rahoitusinstrumentteja, joilla kunta- tai aluetoimija voi päästä tieteen ja taiteen kumppaniksi.

- Se vaatii, että myös kunnat näkevät yliopiston kumppanina. Hyvä yhteistyö rakentuu kriittiselle kumppanuudelle, Syväjärvi muistuttaa.

Brändeistä ja imagoista profiiliin

Lapin yliopistoa on rakennettu näkyvästi arktisen osaamisen varaan. Vahva brändäys on repinyt uuden Tampereen yliopiston alkutaipaletta, eivätkä muutkaan tiedeyhteisöt ole liike-elämän trendejä purematta nielleet. Tarvitsevatko yliopistot kuitenkin oman brändinsä?

Syväjärvi miettii hetken käsitteiden limitymistä, ja toteaa puhuvansa mieluiten profiilista.

- En moiti brändäämistä, mutta uutta rakentaessa saatata syntyä identiteettikriisi. Tarvitaan yhteisen identiteetin rakentamista niin sisään kuin ulospäin.

ANTTI SYVÄJÄRVI

- syntynyt Pellossa 1968
- väitellyt psykologian alalta 1998 ja hallintotieteiden alalta 2005
- Lapin yliopiston hallinto-tieteiden professori vuodesta 2005, yhteiskuntatieteiden dekaani 2015–2017, tiedevara-rehtori 2018–2019
- tutkinut Kaksin rahoittamana sosiaalista mediaa kuntajohtamisessa
- valittu Lapin yliopiston rehtoriksi toimikaudelle 2020–2024

**Yliopisto elää samaa
todellisuutta ympäristönsä kanssa
ja on siten keskustelukumppani
sekä haastaja kunnille.**

Yliopisto tarvitsee maailman mittakavassa näkyvän profiilin.

Profiili tarkoittaa, että yliopisto on löytänyt omat kärkialansa. Syväjärven mielestä nykyinen määrä, 13 yliopistoa, ei ole liikaa Suomelle, jos kullakin on oma vahva profiilinsa.

- Meillä arktisuus on yksi yhdistävä tekijä. Toki meillä on paljon muutakin: kestävä kehitys ja oikeudenmukaisuus, hyvinvointi, etäisyyksien hallinta. Mutta kaikkea tarjoavien tavarataloyliopistojen aika on ohi. Olisi hyvä, että meillä olisi hyvinvoivia profiiliyliopistoja ja vähemmän tavarataloja, Syväjärvi toteaa.

Kestävän matkailun tutkimus on osa Lapin yliopiston profilia, ja sillä on matkailualan voimakkaasti kasvassa runsaasti kysyntää. Pelkkää matkailuyliopistoa Lapista ei kuitenkaan ole tulossa. Matkailukin liittyy suuriin arktisiin teemoihin, ja Syväjärvi luottaa siihen, että näiden teemojen varassa Lapin yliopiston kansainvälinen painoarvo jatkaa kasvuaan.

Yhteistä palveluorganisaatiota yliopistolle ja Lapin ammattikorkeakoululle on rakennettu jo noin kymmenen vuotta. Tuloksia Syväjärvi pitää hyvinä. Lappi on Aallon ohella ainoa suomalainen yliopisto, joka yhdistää tieteen ja

taiteen, ja ammattikorkeakoulu tuo mukaan teknologiaa.

Yliopisto ei ole yritys

Syväjärvi tietää, että yliopistojen johtaminen on haasteellista nyt ja tulevaisuudessa. Haasteet tarkoittavat paitsi niukkoja talousresursseja, ennen kaikkea tieteen ja opetuksen aikajännettä, joka on huomattavasti pidempi kuin muualla yhteiskunnassa.

Kahden edellisen hallituskauden aikana yliopistojen rahoituksesta on kadonnut yli 300 miljoonaa. Poistetut indeksikorotukset on vasta hiljattain palautettu. Samaan aikaan kuitenkin tiedostetaan, että Suomi menestyy vain korkealla osaamisella.

- Opetus ja tutkimus ovat pitkäjänteistä työtä, missä toimintaympäristön ennustettavuus on tärkeää. Meidän aikaansaannoksemme näkyvät viiveellä. Tähän toivoisin päättäjiltä ymmärrystä, Syväjärvi sanoo.

Yliopistojen toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti, ja se Syväjärven mukaan toki ymmärretään. Hän haluaa kuitenkin muistuttaa päättäjiä siitä, että yliopistot eivät ole yrityksiä.

- Me emme elä kvartaaleissa. Hallitusohjelmat ja yliopistojen rahoitus rakentuvat nelivuotiskausille, mutta toivoisin, että tiedepoliittinen tempoilu jäisi niissäkin vähemmälle.

Opintopolku sujuvaksi

Uusi rehtori katsoo ennustettavuutta myös opiskelijan näkökulmasta. Pitkällä opintieellä tarvitaan luottamusta tulevaan.

Opetusministeriön Visio 2030:n mukaan puolet jokaisesta ikäluokasta suorittaisi korkeakoulututkinnon. Nyt

osuus on noin 44 %, ja Suomi on hie-
man jäljessä keskeisiä kilpailijamai-
ta, Ruotsia, Norjaa ja Saksaa. Tavoitteen
saavuttamiseksi Syväjärvi kiinnittäisi
huomiota opintojen alkuun.

- Valintaa on sujuvoitettava, jotta
päästään nopeammin käsiksi opintoihin.
Siksi lukion päättötodistuksen painoar-
voa on kasvatettava. Ei pääsykoe voi olla
opiskelijan tärkein koe, kun lukiossa on
annettu näyttöjä kolme vuotta.

Syväjärveä huolettaa lukion kuor-
mittavuus. Tutkimusten mukaan osa
opiskelijoista on jo yliopistoon tulles-
saan uupuneita. Siksin on tärkeää, et-
tä opinnot voidaan kulkea laadukkaasti,
polkuun mahtuu myös vapautta tehdä
luovia valintoja, eivätkä toimintaympä-
ristön nopeat muutokset ravistele ope-
tuksen resursseja.

- Opetuksenkin tulokset saadaan
vasta pitkän ajan kuluttua. Pitkäjänteis-
syydestä ja ennustettavuudesta hyötyisi
koko yhteiskunta, muistuttaa Antti Sy-
väjärvi. •

**Lukion päättötodistuksen
painoarvoa on kasvatettava.
Ei pääsykoe voi olla opiskelijan
tärkein koe, kun lukiossa on
annettu näyttöjä kolme vuotta.**

HALLINTO-OIKEUS PÄÄTTI

– MITÄ TAPAHTUU SEURAAVAKSI?

Kun rakennusluvasta valitetaan ja hallinto-oikeus ratkaisee asian niin, että asia palautetaan kunta-viranomaisen uudelleen valmisteltavaksi, mitä tapahtuu seuraavaksi? Professori Kirsi Kuusikko tutkii, riittääkö kunnissa osaamista toimia hallinto-oikeuden ratkaisujen mukaisesti.

Karkeasti arvioituna hallinto-oikeus kumoo vuosittain hieman yli tuhat kuntaviranomaisen päätöstä. Suuri osa palautuu uudelleen valmisteltavaksi. Eniten valituksia ratkaistaan sosiaali- ja terveydenhuollossa, seuraavaksi ympäristö- ja rakennusasioissa. Paljon valituksia tulee myös koulukuljetuksista, jotka kuuluvat opetustoimeen.

- Tilastojen perusteella noin 20–30 prosenttia valitetuista päätöksistä kumotaan hallinto-oikeudessa, arvioi professori **Kirsi Kuusikko** Lapin yliopistosta.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen valitetaan reilusta 20 prosentista hallinto-oikeuden ratkaisuja.

Päätösten elinkaaressa monta kompastuskiveä

Viranomaisen on mukauduttava tuomioistuimen päätökseen, mutta Kuusikon mukaan oikeuskanslerin ratkaisusta nähdään, että näin ei suinkaan aina käy.

- Virkamiehet eivät ole juristeja. Hallinto-oikeuden päätöstä ei aina ymmärretä, ja usein oma päätös on jo saatettu laittaa täytäntöön. Miten olisi pitänyt varautua? Oikeustieteen klassikoteoksetkaan eivät puhu tästä mitään, Kuusikko toteaa.

Näihin paikallishallinnon tuttuihin kysymyksiin etsitään vastauksia Lapin yliopistossa alkavassa tutkimuksessa. Professori Kuusikon mukaan tavoitteena on tuottaa kuntiin hyviä käytäntö-

Puretaanko jo aloitettu rakennus? Voiko koulukyydin järjestää vain talviaikaan? Jatkovalitetaanko päätöksestä, ja kuka valituksesta kunnassa päättää?

elinkaaresta. Tutkimuksessa selvitetään, miten kunnissa osataan varautua jo ennakolta siihen, että hallinto-oikeus saattaa kumota kunnan päätöksen. Toinen ongelmakohta on osaaminen palautetun päätöksen käsittelyssä ja kolmas valituksen kohteena olevan asian käytännön hoitaminen korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyaikana.

Sovittelu osaksi hallinto-oikeutta?

Kirsi Kuusikko toivoo, että tutkimuksesta saataisiin tietoa, jonka pohjalta hallinto-oikeuteen voitaisiin harkita sovittelumekanismeja.

- Suomessa ajatellaan hyvin muodollisesti, että hallinto-oikeus vain ratkaisee ja palauttaa. Tähän legalistiseen perinteeseen sovittelu sopii huonosti, Kuusikko toteaa.

Sovittelulla on pitkä perinne Ranskassa, ja EU-tuomioistuimien muistuttaa jossain määrin Ranskan hallinto-oikeutta.

- Kansainvälisillä areenoilla sovittelua käytetään sen varmistamiseksi, että kumpikin osapuoli ymmärtää päätöksen, ja hallinto-oikeus ymmärtää viranomaisen ja asiakkaan rajapintaa. Meillä ajatellaan, että hallinto-oikeus ymmärtää liikaakin viranomaisen harkintavaltaa. Viranomainen on oikeassa, ellei toisin todisteta, Kuusikko kuvaa.

Vallan kolmijako-opista huolimatta hallinto-oikeudessa tehdään jo hyvin konkreettisia ratkaisuja, jotka ovat Kuusikon mukaan lähellä sovittelua. Esimerkiksi ampumarataluissa asukkaat valittavat usein häiriöstä, ja hallinto-oikeus voi muuttaa luvan ehtoja määräämällä, että sunnuntaisin radalla voi ampua vasta kello 12 jälkeen.

- Näissä asioissa harkitaan, mikä on kohtuuton haitta tai erityinen syy. Toisaalta tämä harkinta pitäisi osata jo kun-

nassa ja sen pohjalta tehdä hyviä päätöksiä, joista ei valiteta, Kuusikko sanoo.

Sovittelun riskinä on Kuusikon mukaan tuomioistuimen puolueettomuuden vaarantuminen. Se edellyttäisi myös suullista käsittelyä, joka on kirjallista kalliimpi.

Hyviä tutkimustapauksia etsitään

Kirsi Kuusikko muistuttaa, että hallinto-oikeuden tutkijat eivät tee tutkimuksia vain toisille juristeille, vaan kohdeyleisöä ovat lähes kaikki maallikot, luottamushenkilöt ja virkamiehet.

- Tutkimus helpottaa virkamiesten työtä ja turvaa yksilön oikeuksia, jotta kaikki sujuisi.

Kuusikko kannustaakin kuntatoimijoita ottamaan yhteyttä Lapin yliopistoon ja jakamaan niin ongelmiaan kuin osaamistaan hallintopäätöksissä.

- Tutkimuksen alussa louhimme ongelmakenttää, jotta osaamme kiinnittää huomion oikeisiin kysymyksiin. Tässä kaikki kuntien kokemukset ovat hyödyksi, Kuusikko rohkaisee.

Tutkimustuloksia on tarkoitus jakaa kunnille esimerkiksi kokoamalla hyvien käytännöistä listoja. Ne auttaisivat pientenkin kuntien virkamiehiä, jotta toimintatapoja ei tarvitsisi erikseen selvittää moneen kertaan vaihtuneiden edeltäjien jäljiltä.

Hallintotuomioistuinten toimintaa säätelevä prosessilaki uudistuu vuoden alussa, ja vaikuttaa muun muassa valituslupakäytäntöihin. Osaamisen päivitystä hallintopäätöksissä tarvitaan siis varmasti jatkossakin. •

Lapin yliopiston Hallintopäätöksen elinkaari -tutkimushanke.

➔ KAKS rahoittaa tutkimusta.

jatkuen >

jä, kun ensin selvitetään, millaista apua tarvitaan.

Käytännön tilanteet ovat kunnissa moninaisia. Puretaanko jo aloitettu rakennus? Voiko koulukyydin järjestää vain talviaikaan? Jatkovalitetaanko päätöksestä, ja kuka valituksesta kunnassa päättää?

- Harvoin esimerkiksi lupapäätöksissä määrätään antamaan lupa, vaan oikeus päättää, että tällä perusteella lupaa ei voi evätä. Ymmärtääkö kunnan virkamies, missä on tehty virhe? Entä millaisia tulkintaongelmia oikeuden päätös aiheuttaa täytäntöönpanossa? Kuusikko selvittää.

Kirsi Kuusikko täsmentää ongelmakohtia puhumalla hallintopäätöksen

LIEDOSSA PÄÄTÖKSENTEON KULMAKIVI ON HUOLELLISUUS

Liedosta päätyy hallinto-oikeuteen keskimäärin yksi viranomaispäätös vuodessa. Se on vähän kunnassa, joka kuuluu Turun seudun nopeimmin kasvaviin keskuksiin.

On meillä valitettu siitäkin, että virkamies virnisteleee liikaa, kertoo Liedon kaavoitus- ja teknisten palveluiden johtaja **Ari Blomroos**, vakavana. Mutta asiaan: Blomroosin mukaan hallinto-oikeusvalituksia ei pidentä Liedossa hankalina asioina vaan päinvastoin.

- Ne ovat mielenkiintoisia. Niissä mitataan se oman toiminnan laillisuus. Hallinto-oikeuden päätöksetkin ovat joskus ennakkopäätöksen tapaisia, jos vastaavaa asiaa ei ole käsitelty korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Ennakkopäätökset antavat osviittaa siitä, olemmeko oikealla tiellä. Mutta tietysti jokaisessa päätöksessä on paljon detaljeja, ja jokainen tapaus omanlaisensa.

Tällä hetkellä hallinto-oikeudessa käsitellään lietolaisen tanssilavan kohdaloa ja ampumaradan ympäristöluvan mukaista toimintaa. Tapaukset ovat Blomroosin mukaan hyviä esimerkkejä joustavista normeista, joihin liittyviä asioita on vaikeaa mitata ja lopulta päättää, mikä on oikein tai väärin.

- Naapurin metsähakkuut ovat voineet lisätä ampumaradan haittoja. Niiden mittaaminen, se mikä on lain määrittelemä todellisuus ja mikä haitankärsijän kokemus, on todella hankalaa. Mikä on mielipahaa, mikä asetuksen raja-arvon ylittyminen, mikä siitä mahdollisesti johtuva terveyshaitta. Näiden pohtiminen on haastavaa, Blomroos kuvaa.

Tanssilavaa käsitellään oikeudessa vain terveyshaitan osalta.

- Rakentamisen toimialalle kuuluu viihtyvyys, joten nyt odotetaan ensin päätöstä terveyden osalta. Sen jälkeen harkitaan koettu haitta, jotta ei sekoteta kahta eri lainsäädäntöä. Tanssilava on rakennettu 1950-luvulla ja asukkaat muuttaneet noin vuonna 2010. Sekin on tässä erikoisuutena.

Tarkkuutta, perehtymistä, hyvää hallintoa

Blomroosin mukaan kuntaviranomaisen kannalta hankalinta on se, että eri hallinto-oikeuksien päätöksiä on melko mahdoton ennakoita. Hyvin laadituilla valituksilla voi olla suuri painoarvo. Blomroos perääkin kunnista tarkkuutta – tietoja on tuotettava, vaikka asioita olisikin vaikea mitata.

- Jos viranomainen ei ole kovin perehtynyt, oikeusturva voi olla heikohko. Selvityksiä ja tutkimuksia pitäisi tehdä paljon eikä vastata lausuntopyyntöön, että ei huomautettavaa. Se on virkamiehelle huono tapa hoitaa asiaa.

Ari Blomroos on mukana Turun Alueen Rakennustarkastajien yhdistyksessä, joka kouluttaa virkamiehiä lain

tulkinnassa. Samanlaista toimintaa on Lounais-Suomen ympäristöviranhaltijat ry:llä. Yhdistykset tuovat runsaasti osaamista kuntiin, joiden palkkalistoilla ei ole omia erityisalojen juristeja.

- Koulutuksiin osallistuja pyydetään tuomaan ratkottaviksi hankalia asioita. Haemme alalle yhteismittallisuutta säädösten tulkinnasta. Koulutusta on pyöritetty koko 2000-luku ja rakennusvalvonnan osalta yhdistystoiminta on laajentunut valtakunnalliseksi.

Blomroosin mukaan Liedossa päätökset valmistellaan hyvin ja myös oikeuden päätöksiä pidetään selkeinä ja yksiselitteisinä. Palautuminen uudelleen käsiteltäväksi prosessivirheen vuoksi ei kuitenkaan ole harvinaista.

- Syynä voi olla pelkkä kirjoitusvirhe. Kyllä perustelut meillä ymmärretään, mutta kiusallistahan se on.

Blomroos painottaakin, että uudet kunnan viranhaltijat tarvitsevat vankat perustiedot oman alan lainsäädännöstä ja myös rutiinin perusteluiden kirjaamisesta muodollisesti oikein.

- Hyvässä päätöksenteossa oleellista on huolellisuus, ettei niitä kaikille osapuolille kiusallisia prosessivirheitä tule, Blomroos sanoo. ●

teksti | Marjatta Sihvonen kuva | Merja Ojala

Koski TL on pieni maalaiskunta Hämeen Härkätien kulttuurimaisemassa. Päätöksenteossa halutaan olla ketteriä – se onnistuu viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden yhteistyöllä, ja tarvittaessa konsulttiavulla.

KOSKI TL LUOTTAA OSTOPALVELUUN

– ulkopuolisessa asiantuntija-avussa monta hyvää puolta

Mikko Salmi on johtanut Kosken TL teknistä toimea kaksi vuotta. Hallinto-oikeuden valituksia ei ole omalle tontille vielä tullut, ja muutoinkin niitä tehdään kunnassa vain yksittäisiä. Yleisimpiä aiheita ovat viranhaltijoiden valinnat ja kaavoitukseen liittyvät asiat.

Miten pieni 2400 asukkaan maalaiskunta sitten panostaa päätöksenteon laatuun? Salmi pohtii hetken ja toteaa, että hyvinkin aktiivisesti ja monin tavoin. Uudelle ympäristösihteerin sijaiselle on vastikään ostettu verkkokoulutus viranhaltijan päätösten valmistelusta ja oikaisujen hoidosta.

- Meitä oli lähes kymmenen henkeä seuraamassa koulutusta. Verkkokoulutus on tätä päivää, eikä Koskeltakaan tarvitse lähteä kahden tunnin matkan päähän Helsinkiin. Esimiehiä koulutetaan myös vuosittain esimiespäivillä, Salmi kertoo.

Verkkokoulutukset ostetaan kaupallisilta toimijoilta, ja niihin on oltu Koskella tyytyväisiä. Myös lakiasiantuntija-apua ostetaan ulkopuolelta.

- Pakkohan se on. Ensin epävarmat asiat käytetään kunnanjohtajalla, jolla on hallinto-osaamista. Sen jälkeen voidaan käyttää Kuntaliittoa tai alan konsulttia.

Salmen mukaan ostopalveluissa voidaan nähdä myös etuja.

- Ulkopuolisella asiantuntijalla ei ole sidettä kuntaan eikä mitään ennakkoletusta siitä, millainen ratkaisun pitäisi olla. Kun kunnalla ei ole omaa lakimiestä, asia on myös pohdittava itse loppuun saakka. Sellaisia etujakin tässä heikkoudessa voidaan nähdä, Salmi pohtii.

Asiantuntijakommentit päätöksistä hyödyksi

Kunnanjohtaja sparraa viranhaltijoiden esittelemällä omalle välle oleellisia

hallinto-oikeuden päätöksiä. Salmi katsoo, että hallinto-oikeuden perustelut esimerkiksi kaava-asioissa ovat yksiselitteisiä.

- Kyllä niissä osoitetaan selkeästi virhe, se mistä asia on jäänyt kiinni, ja miten kaavatyo on tehtävä uudestaan.

Viranhaltijan työ on hektistä, eikä aikaa ole tutustua itsenäisesti esimerkiksi hallinto-oikeuden sivuilta löytyviin päätöksiin. Siksi hallinto-oikeuden asiantuntijoiden kommentoimat, teemoittain valitut päätökset voisivat olla hyödyllisiä. Niitä olisi helppo selailla vaikkapa kunta-alan lehdissä.

- Voi olla kiusallista, jos oma tapaus on lehdessä kaikkien naapurien katsottavana, mutta taustalla on koko kunta-alan yhteinen hyöty, Salmi vinkkaa. •

Kaupunkisuunnittelun monet äänet Yhdysvalloissa

Yhdysvalloissa identifoidutaan kuntien sijasta omaan naapurustoon tai muihin pienempiin yhteisöihin. Kansalaisyhteiskunnan ääni kuuluu kaupunkisuunnittelussa paljon vahvempana kuin meillä – mutta ei suinkaan ilman soraääniä.

Amerikassa kaikki on suurta, niin myös kaupunkien ja alueiden ongelmat. Luottamus poliittiseen järjestelmään ja virkamiehiin on heikompaa kuin meillä Pohjoismaissa. Kaupungit ovat fyysisesti hajautuneita ja sosioekonomisesti eriytyneitä. Näin myös suunnittelukeskustelut ovat kärjistyneitä eikä kaupunkirakennetta ole helppoa eheyttää.

Näin voisi tiivistää Minnesotan yliopiston maantieteen laitoksella vierailevana professorina työskentelevän **Hanna Mattilan** ajatukset amerikkalaisesta kaupunkisuunnittelusta ensimmäisen vierailuvuoden jälkeen. Hänen mukaansa Yhdysvalloissa on paljon yhteisöjä, joita ei ole huomioitu kaupunkisuunnittelussa.

- Esimerkiksi kun liikennejärjestelmää on kehitetty, kielteiset ulkoisvaikutukset ovat usein keskittyneet jo ennestään huono-osaisille alueille, kun taas järjestelmän tarjoamat palvelut ovat kohdistuneet parempiosaisille alueille.

Mutta ei niin huonoa, ettei jotain hyvääkin. Mattilan mukaan voisimme ottaa opiksemme esimerkiksi amerikkalaisten aktiivisesta keskustelukulttuurista.

- Yhteiskunnallista keskustelua on

käyty Yhdysvalloissa aina enemmän ja vilkkaammin kuin meillä. Meillä asiantuntijoihin ja poliitikoihin luotetaan enemmän, ja kansalaisyhteiskunta on usein vain hiljainen hyväksyjä. Niinpä myös kaupunkisuunnittelu on ollut meillä perinteisesti hyvin asiantuntijavaltaista, hän toteaa.

Taustalla hänen mukaansa vaikuttaa myös se, että meillä poliittinen päätöksenteko on perustunut laajapohjaisen konsensuksen ihanteeseen. Kaksipuoluejärjestelmässä vastakkainasettelut ovat paljon kärjistyneempiä.

Yleinen hyvä vastaan paikallinen etu

Myös suomalaiseen asiantuntijapainotteiseen yhdyskuntasuunnitteluun alkoi tulla uusia virtauksia 1990-luvulla. Silloin keskustelu kommunikatiivisesta suunnittelusta rantautui Suomeen. Osallistumiselle koettiin tarvetta, koska yhdyskuntasuunnittelu oli muuttunut yhä enemmän olemassaolevien yhdyskuntien tiivistämiseksi, ja suunnitteluhankkeet tulivat lähelle asukkaita. Kommunikatiivisen suunnittelun jalkauttaminen Suomeen ei kuitenkaan perustunut pelkästään kotoperäisiin

tarpeisiimme, vaan heijasteli angloamerikkalaisessa tutkimuskirjallisuudessa esitettyjä ihanteita.

Kommunikatiivisessa suunnittelussa lähtökohtana on asukkaiden osallistuminen.

- Suunnittelijat voivat esimerkiksi miettiä yhdessä asukkaiden kanssa toiminnallisia tai esteettisiä yksityiskohtia, Hanna Mattila sanoo.

Sitten on tietysti kiperämpiäkin kysymyksiä. Minkä alueen läheisyyteen sijoitetaan jätehuoltolaitos? Tai minkä kuntien elinvoimaa tuetaan liikenneinvestoinneilla? Tällöin pienessä mitta-kaavassa on voittajia ja häviäjiä, vaikka laajemmin ratkaisujen voidaan ajatella palvelevan yleistä etua, esimerkiksi seudullisia intressejä.

Kommunikatiivisen suunnittelun idean taustalta löytyvät niin ikään 1990-luvun alussa kuumaksi puheenaiheeksi nousseen saksalaisen yhteiskuntateoreetikon Jürgen Habermasin ajatukset ”yleisestä edusta”, joka ihan netapauksessa hahmottuu julkisessa sfäärissä käydyissä keskusteluissa. Mattila innostui Habermasin ajattelusta ja teki aiheesta väitöskirjansa.

jatkuu >

Yhdysvalloissa taantuvat alueet ovat olleet viime aikoina poliittisesti arvaamattomia.

Yksi tärkeimmistä kysymyksistä hänen väitöskirjassaan oli mittakaava: mitä pienempiin sfääreihin mennään, sitä aiheellisemmin voidaan kysyä, onko enää kyseessä ”julkinen sfääri”.

-Habermasin ajatukset liikkuvat kansallisvaltion ja lainsäädännön mittakaavassa, jolloin kansalaisten voidaan ajatella ottavan etäisyyttä välittömiin intresseihinsä. Suunnittelukeskustelut puolestaan käydään pienemmässä mittakaavassa, ja yleensä myös erityisintressien jo valmiiksi värittämässä tilanteissa. Tällöin yksityiset tai pienen ryhmän edut helposti korostuvat yleisen edun sijasta. Vuonna 2000 voimaan tullut maankäyttö- ja rakennuslaki korostaa vuorovaikutuksen merkitystä hyvän ympäristön tuottamisessa, mutta antaa myös osallisille oikeuden puolustaa omia etujaan. Osallisten oikeudet on turvattava, mutta samalla voidaan kysyä, kenen vastuulla on huolehtia yleisen edun toteutumisesta.

Mattila halusi myös ymmärtää, miten angloamerikkalaisen keskustelun kautta meille kulkeutuneita teorioita voitaisiin soveltaa hedelmällisesti Suomessa.

- Meillä luotetaan kunnalliseen demokratiaan ja virkamiehiin. Jos vuorovaikutuksen mallit tuodaan muualta, voi käydä niin, että enemmistö ei osallistukaan, vaan taloudellisesti vahvat tai muutoin äänekkäät ryhmät sanelevat lopputuloksen.

Autoileva elämäntyyli uhan alla

Minnesotassa Mattila on opetustyönsä ohessa vertaillut Helsingin ja Minneapolisin äskettäin valmistuneiden yleiskaavojen laatimisen yhteydessä käytyä kansalaiskeskustelua.

- Minneapolis on hajautunut ja kau-

punkirakenne perustuu yksityisautoiluun. Kaupungissa on kuitenkin poliittista tahtoa tehdä muutoksia. Varsinkin nuoret haluavat lisää joukkoliikennettä ja kaupunkimaista rakennetta, hän kertoo.

- Toisella puolella on amerikkalainen keskiluokkainen elämäntapa, johon kuuluvat yksityisauto ja omakotitalo. Keskusteluissa näkyy huoli siitä, että tiivistäminen ja joukkoliikenne uhkaavat tähän elämänmuotoon perustuvien naapurustojen sosiaalista luonnetta.

Helsingin yleiskaavakeskustelussa yhtä voimakkaita vastakkainasetteluita ei Mattilan mukaan näy, ja se johtuu hänen mukaansa siitä, että Helsingissä elämänmuoto on ollut jo pitkään kaupunkimaista. Vastakkainasetteluja varmasti kuitenkin löytyisi, jos kysyttäisiin kehyskuntien asukkaiden näkemyksiä Helsingin yleiskaavasta.

Yhdysvalloille tyypillistä kaupunkien sisäistä sosioekonomista eriytymistä voidaan havaita jossain määrin myös suomalaisissa kaupungeissa, mutta Mattilaa huolestuttaa enemmän alueiden välisten erojen kasvu.

- Meillä Suomessa on vain joitakin kasvavia kaupunkiseutuja, mutta paljon taantuvia alueita, kuntia ja pikkukaupunkeja. Tämä polarisaatio-ongelma saattaa tulevaisuudessa heijastua yhä enemmän poliittiseen ilmapiiriin. Yhdysvalloissa taantuvat alueet ovat olleet viime aikoina poliittisesti arvaamattomia.

Naapurua autetaan

Internet on tuonut mukanaan uusia kanavia kuntien asukkaiden mielipiteen ilmaisuun. Suomessa kunnat ovat aktiivisesti rakentaneet foorumeita, joihin voi lähettää näkemyksiään ja myös saada vastauksia kaupungin kaavoittajalta.

Yhdysvalloista on Mattilan mukaan vähemmän tällaisia julkisen vallan ylläpitämiä interaktiivisia nettifoorumeita, vaikka kansalaisyhteiskunnasta nousevien liikkeiden hallinnoimissa nettiryhmissä kyllä keskustellaan vilkaasti. Hallinnon ja kansalaisyhteis-

kunnan vastakkainasetteluja korostava poliittinen perinne ei tue julkisen vallan läsnäoloa kansalaisyhteiskunnan foorumeilla. Tästä syystä suunnittelijat ja päättäjät eivät useinkaan pääse korjaamaan keskusteluissa esiintyviä väärinkäsityksiä tai tahallisia kärjistyksiä.

- Minusta suomalaisen järjestelmään istuu hyvin se, että kunnat ovat aktiivisia internet-pohjaisessa vuorovaikutuksessa. Tällöin suunnittelijat ja päättäjät saavat esimerkiksi tilaisuuden yrittää saada asukkaan ymmärtämään, että vaikka hän edustaa tietyn naapuruston sinänsä tärkeää mielipidettä, myös laajemman mittakaavan ”yleisen edun” olisi toteuduttava.

Amerikkalaista ja suomalaista kulttuuria erottaa selvästi nimenomaan se, että meillä asukkaat identifioituvat aivan eri tavalla kuntaan tai kaupunkiin kuin amerikkalaisessa ”naapurustokulttuurissa”.

- Meillä paikallisdemokratialla tarkoitetaan yleensä kuntademokratiaa. Kunta on meille tärkeä varsinkin siitä syystä, että se tarjoaa niin paljon palveluja ja hyvän elämän puitteita. Yhdysvalloissa julkisen sektorin tehtävät ovat vähäisemmät, eikä kuntien usein edes haluta olevan asukkaiden arjessa kovin vahvasti läsnä. Sen sijaan kulttuuriin kuuluu hyväntekeväisyys, vapaaehtoistyö ja naapurien auttaminen, Mattila kertoo.

- Tästä ehkä meidänkin kansalaisyhteiskunta voisi ja varmaan täytyykin oppia, jos valtio- ja kuntakoneiston mahdollisuudet tuottaa palveluja heikenevät. Lainsäädännöllä on kuitenkin vaikea säilyttää hyvinvointivaltion ja -kuntien tehtäviä kansalaisyhteiskunnalle. Siihen vaadittaisiin kulttuurista muutosta. Ja aikaa. •

➔ KAKS tukee

TkT Hanna Mattilan post doc -työtä ”Sosiaalinen media ja kuntademokratia: Julkisen sfäärin ja ”vastayleisöjen” rakentuminen Helsingin ja Lahden kaupunkien maankäyttöä koskevissa verkkokeskusteluissa.”

Automaattinen talousraportointi - Unit4 Business World

Me Abilitalla haluamme tehdä automaattisen talousraportoinnin asiakkaillemme mahdollisimman helpoksi. Unit4 Business Worldin avulla saat tarvittavat luvut kätevästi järjestelmästäsi ja raporttien teko nopeutuu huomattavasti.

XBRL-

RAPORTOINNIN EI TARVITSE
AIHEUTAA PÄÄNVAIVAA

AUTOMAATTINEN TALOUSRAPORTOINTI

PARASTA MITÄ TIEDÄMME JA
MINKÄ TIEDÄMME
PARHAITEN

WWW.ABILITA.FI

KUNTAKUVA

teksti | Eeva-Liisa Hynynen kuva | Merja Ojala

Rakas kirjasto

Se on jokaisen kuntagallupin kärjessä: kirjasto. Vuonna 2018 toiminnassa oli 288 pääkirjastoa, 450 sivukirjastoa, 27 laitoskirjastoa ja 140 kirjastoautoa. Mikä ihana aarreaitta: huoneet ja autot kirjoja täynnä, paperisia ja sähköisiä kirjoja, pieniä ja suuria, lapsille ja aikuisille, punakantisia, kirjavia ja harmaita, lukuisilla eri kielillä kirjoitettuja. Joskus kauan sitten kirjasto kannusti lukemaan julistekampanjallaan. Jotenkin näin se slogan kuului: Lukemalla elät monta elämää.

Vaikka jotkut veikkaavat lukuharrastuksen kuolemista, alkää uskoko. Kirjaston tädit ja sedät tietävät kyllä, miten lapset houkutellaan tarinoiden ääreen. Ovat tienneet jo kauan. Suomen ensimmäinen yleinen lainakirjasto oli vuonna 1794 perustettu Vaasan Luku-seuran kirjasto. Aivan tavalliset kaupunkilaiset saivat lainata sieltä kirjoja. Sen perustivat ihmiset, joilla oli avara mieli ja hyvä sydän.

KANSALLIS-
PUSTOT

KANSALLIS-

K a u n e i m a d t

KOHTUUSPAMEI ETTI

JOHANNA KOHVAKKA
LIISA LEHTINEN
HYVÄ PÄIVÄ KÄSIÖN

Full

WILSON

IL
IL
WILDMET

JUSSI LAITINEN

...Punto

Senen Derinç

NAME _____

LEMBAGA HANJALIA PIRKIN

...sempu almanakla ja kumadul/

Leipold
Sand County

Copyright Clearance Center, Inc., 222 Rosewood Drive, Danvers, MA 01923. 0896-6460/96 \$04.00 + .00.

ENVIRONMENTAL ALIENATION

INKOIAN

10

Diagnosis

teksti | Salla Nazarenko kuvat | Merja Ojala

Ministerin työt – TUTKIJAN MIELI

Tieteellinen koulutus ja ajattelutapa antavat eväitä myös sisäministerin työlle, tietää Maria Ohisalo. Historiaan Ohisalo haluaa jäädä sisäministerinä, joka teki arjen turvallisuuden tekijöiden työtä näkyväksi.

Minusta ei koskaan pitänyt tulla tutkijaa. En tiedä, pitikö minusta tulla ministeriäkään. Elämä vaan joskus jotenkin vie.

Sisäministeri, yhteiskuntatieteiden tohtori **Maria Ohisalo** hymähtää hänen urastaan kysyttäessä. Köyhystutkijana profiloitunut vihreä poliitikko ponnahti eduskuntaan lähes 11 800 äänellä huhtikuun 2019 vaaleissa ja nousi suoraan ministeriksi.

Tilavan työhuoneen tyylikkäällä kangassohvilla istuttaessa on vaikea kuvitella, että ministerin ura pyöri vuosikaudet suomalaisen köyhyyden ympärillä. Artikkeliväitöskirja *”Murusia hyvinvointivaltion pohjalla: leipäjonot, koettu hyvinvointi ja huono-osaisuus”* valmistui 2017.

Sosiaalipolitiikka oli kuitenkin Ohisalon kiinnostuksen aihe jo varhain, ja sen hän valitsi myös pääaineekseen Helsingin yliopistossa. Opinnoissa ja kesätyöissä mm. lastensuojeluun ja nuorten syrjäytymiseen liittyvien palveluiden tutkimuksen parissa Ohisalo perehtyi marginaalissa olevien ihmisten

elämään. Gradunsa Ohisalo teki Euroopan Unionin sosiaalipolitiikasta.

Suomi on leipäjonon maa

Graduprosessin aikana Ohisalo tutustui professori **Juho Saareen**, mikä teki hänestä köyhyys- ja leipäjonotutkijan. Ohisalo työskenteli tuolloin vastavalmistuneena maisterina sosiaalialan osaamiskeskus Soccassa Helsingissä. Siellä alettiin puhua leipäjonoista ja ruoka-avusta ja todettiin, että aiheesta ei ollut kattavasti tutkimustietoa.

- Juho Saari oli jo tuolloin tehnyt kyselyhankkeen, jossa haastateltiin kolmeasataa kuopiolaista leipäjonon asiakasta. Koska tunsin Juho Saaren, pyysin häntä kollegani kanssa puhumaan Soccaan.

Vierailun seurauksena Ohisalo tuli mukaan Saaren tutkimushankkeeseen, jossa haastateltiin 400:aa leipäjonon asiakasta Helsingissä. Tutkimus alkoi vähitellen laajeta: mukaan tuli enemmän ja enemmän kuntia, sosiaalialan osaamiskeskus muistakin kaupungeista sekä mm. oppilaitoksia.

Lopulta aineistoa kertyi 3500 vastauksen verran. Tutkimus *”Kuka seisoo leipäjonossa?”* ilmestyi KAKSin rahoittamana vuonna 2014. Sen jälkeen Ohisalo ja Juho Saari saivat Suomen Akatemialta strategista tutkimusrahaa osana suurta *”Tackling Inequalities in Times of Austerity”* -hanketta.

- Väitöskirjani sopi hyvin siihen kokonaisuuteen. Näillä rahoituksilla sain tehtyä sen loppuun, Ohisalo kertoo.

Suurin oivallus väitöskirjaprosessissa koski Ohisalon mukaan huono-

osaisuuden kokonaisvaltaisuutta. Huono-osaisuuden kysymykset liittyivät ilmastomuutoksesta lähtien kaikkeen.

Yksi ratkaisu on sosiaaliturvaetuuksien korottaminen, mutta haastattelumme kertoivat, että huono-osaisuus on yhtä aikaa taloudellista, sosiaalista ja terveydellistä.

Mielenkiintoinen asia on myös se, että toisin kuin muissa Pohjoismaissa, EU:n ruoka-apu on vakiintunut Suomessa.

Pohjoismaissa on ollut eroa suhtautumisessa ruoka-apuun: esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa on ollut se ajatus, että unionin ei tarvitse antaa tällaista apua vaan hyvinvointivaltioissa on oltava omat mekanismit huolehtia köyhistä. Suomessa asia nähtiin enemmän ylijäämäkysymyksenä kuin suoraan köyhyyden vähentämistoimena ja asiaa ohjattiinkin maa- ja metsätalousministeriön alaisuudessa.

Suomessa EU:n ruoka-avusta muodostui tietynlainen polkuriippuvuus. Sitä saivat kymmenettuhannet, elleivät sadattuhannet ihmiset. Järjestelmä vakiintui.

Sisäministeri Ohisalo on nähnyt köyhyyden läheltä ja tutkinut sitä vuosia. Miltä näyttää suomalainen köyhyys?

Suuri kuva on ilman muuta se, että suurimmalla osalla suomalaisista menee paremmin kuin koskaan. Huono-osaisuus kasautuu niille, jotka eivät pääse mukaan.

Parempituloinen pärjää lämpenevässä ilmastossa paremmin kuin huonompituloinen.

- Köyhyyden ja eriarvoisuuden torjunta ei työnä ole koskaan valmista.

jatkuu >

Kun luin pääsykoekirjaa, törmäsin
inkluisio-ekskluisio -sanapariin,
joka oli mielestäni hieno.

jatkun >

Tutkijasta päättäjäksi - mitä samaa, mitä yhteistä?

Maria Ohisalo ei ajatellut, että hänestä tulisi tutkija. Niin kuitenkin kävi. Millaisen ammatillisen identiteetin tutkijuus rakensi? Onko ministerillä tutkijan sielu?

- Juuri äsken ministeriön johtoryhmässä kävimme läpi henkilöstön työhyvinvointikyselyä. Kyselin erilaisista mitareista ja siitä, mikä on lähtötaso, mikä tavoitetaso ja mitä kulloinkin mitataan. Huomaan kyseleväni tällaisia kysymyksiä jatkuvasti. Siinä mielessä minulla on tutkijan mieli.

- Toivon pystyväni tuomaan koko hallitukselle ja valtioneuvostolle näkökulmaa siitä, että kun puhutaan vaikka työllisyysuimista, olisi tarkoituksenmukaista etsiä toimivia malleja vaikka alueellisten kokeilujen kautta. Tutkimuslähtöisyyttä ei ole liikaa politiikassa, vaikka hallitusohjelmassa on siihen nyt vahva painotus.

Julkisuudessa on ollut esillä se, että Ohisalon oma perhetaustassa ja elämässä on kokemuksia köyhyydestä. Vaikuttko oma lapsuus aikanaan aiheen valintaan?

- Kun luin pääsykoekirjaa, törmäsin inkluisio-ekskluisio -sanapariin (mukaan ottaminen – ulos joutuminen, syrjäytyminen, toim.huom.), joka oli mielestäni hieno. Aloin silloin miettiä sitä, kuka on yhteiskunnassa mukana. Ajatus marginaaleista ja ytimistä ja niiden välillä liikkumisesta on mielenkiintoinen.

- Sosiaalipolitiikka ja sosiologia ovat avanneet minulle asioita, jotka olen tunnistanut omasta elämästä ja lähipiiristä, tehden niistä yhteiskuntapoliittisia ja tieteellisiä.

Noista kokemuksista voi ammentaa myös sisäministerin työssä.

Esimerkiksi keskustelut poliisien ja pelastusviranomaisten kanssa liittyvät usein siihen, että onnettomuuksia sattuu enemmän siellä, missä käytetään päihkeitä. Tai rikosten uhriksi joutuu

paljon enemmän valmiiksi heikoilla olevia ihmisiä.

Haastattelupäivää edeltävänä päivänä kuopiolaisessa ammattikoulussa tapahtui traaginen väkivallanteko. Ministeri oli noussut varhain aamulla kommentoimaan asiaa tiedotusvälineille.

- Menemättä sen tapauksen yksityiskohtiin muistuttaisin, että myös Keskusrikospoliisi sanoo, että mitä enemmän ihmisiä jää reunalle, sitä isompi turvallisuusriski se on. Kyse ei ole vain siitä, onko meillä täällä tarpeeksi poliiseja vaan myös siitä, oliko meillä jo neuvolassa henkilökuntaa, joka voisi nähdä ongelmat. Tai koulutoimessa ihmisiä, jotka voisivat ottaa koppia niistä lapsista, jotka sitä tarvitsevat.

- Meillä on kaikki maailman tutkimukset jotka osoittavat huono-osaisuuden periytyvän ja kasautuvan. Sille pitäisi tehdä enemmän.

Vaikka tutkijan taustasta on selvästi hyötyä myös päivänpolitiikassa, kahden maailman erot ovat myös suuret. Ohisalon mukaan eräs merkittävä ero liittyy elämisen rytmiin.

Ministeri ei kuitenkaan myönnä kaipaavansa tutkijan leppoisampaa rytmiä.

- Nautin tosi paljon tästäkin työstä. Koskaan ei tiedä millainen työpäivä on edessä.

Tiedemaailman epävarmuudesta puhutaan paljon. Mitä ministeri sanoi si nuorelle ihmiselle, joka haaveilee väi-

töskirjan teosta?

- Täytyy löytää aihe, jolle todella palaa. Pitkäjänteisyyttä tarvitaan. Suositelen väitöskirjaa jokaiselle, vaikka hetkellisesti se voi olla taloudellinen riski. Toki rahoittajat ja yliopistot ymmärtävät, että kannattaa rahoittaa niitä tutkijoita, jotka ovat jo hyvässä vauhdissa.

- Poliitiikan tasolla haluan tehdä kaiken sen eteen, että yliopistoilla riittää tutkimusrahoitusta, sillä nimenomaan tutkimus tuottaa meille tietoa, jota ilman ei voida näihin uusiin uhkiiin ja riskeihin reagoida.

Samat hiekkalaatikot, samat koulut

Maria Ohisalo on viides naispuolinen sisäministeri ja **Paula Risikon** jälkeen toinen tohtoriksi väitellyt. Millaisena sisäministerinä hän haluaa jäädä historiaan?

- Sellaisena, joka pystyi kuuntelemaan alaa ja pystyi tuomaan arjen turvallisuuden rakentajien työtä näkyväksi. Lisäksi haluaisin pystyä puhumaan turvallisuudesta laajasti. Suomi ei ole maa, jossa pitää rakentaa muureja rikaiden ympärille. Suomi on maa, jossa ihmiset voivat tavata samoilla hiekkalaatikoilla ja käydä samoja kouluja. Toivon että tutkimus, ja eriarvoisuustee-man ymmärrys näkyy myös täällä. •

➔ Maria Ohisalo on ollut päätutkijana menestystutkimuksessa ”Kuka seisoo leipäjonossa”.

Jari Järvelä
kirjailija

Ranskan malli

Matkustin kesällä vaimon kanssa junalla nelisen viikkoa ympäri Ranskaa. Poika oli opiskelijavaihdossa Etelä-Ranskassa Montpellierissä, emmekä olleet nähneet häntä puoleen vuoteen. Lähdimme tapaamaan poikaa, ja ajattelimme samalla kiertää Ranskaa nähdäksemme muuta kuin Pariisin.

Matka yllätti meidät monella tapaa. Tärkein kokemus oli se, ettei Ranskassa ole käsitettä syrjäseutu. Ranska on jaettu noin sataan departementtiin, ja jokainen niistä kokee olevansa jos ei maailman, niin Ranskan napa. Kotiseutuyritys kukoistaa, eikä pikkukaupungeista ole mitään hinkua muuttaa kohti niin sanottuja kasvukeskuksia.

Niin, anteeksi mitä kasvukeskuksia? Ranskassa on yli 67 miljoonaa asukasta, mutta vain yksi miljoonakaupunki: Pariisi. Suurin osa ranskalaisista elää pienissä ja keskikokoisissa kaupungeissa ja maaseudulla. Ja haluaakin elää. Ranskan entinen presidentti Charles de Gaulle tokaisi aikanaan: “Kuinka voi hallita maata, jossa on 246 erilaista juustoa?” Lausahduksessa oli osa tuskastumista, mutta suurempi osa ylpeyttä siitä, että ranskalaiset ovat ylpeitä kotiseudustaan.

Juustot ovat tästä vain yksi esimerkki. Olemme matkustaneet Ranskassa aiemminkin, ja vaikea on löytää niin pientä paikkaa, etteikö siellä olisi postia, virkeitä kauppoja ja palveluita, elävää baari- ja ravintolakirjoa, vetovoimaista elämää.

Suomessa asioista elää yleensä yksi ainoa totuus kerrallaan. Tämänhetkisen käsitys totuudesta on se, että Suomen maakunnat ja kaupungit tyhjenevät tulevaisuudessa väijäämättömästi, ja kaikki suomalaiset päätyvät asumaan onnellisina muutamaan kasvukeskukseen. Valtaosa Suomesta jää asumattomaksi. Ennustuksesta tulee itseään toteuttava, kun sitä kaiutetaan ainoana mahdollisuutena tarpeeksi kauan.

Ranskassa tällainen väestön pariin paikkaan keskittävä ajatusmalli tuntuu täysin käsittämättömältä. Suurin osa ranskalaisista on sitä mieltä, että onnellisimmat ihmiset asuvat muualla kuin suurkaupungeissa.

Ranskalaisethan ovat omien kokemustemme mukaan hyvin ystävällisiä yhtä poikkeusta lukuunottamatta. Miksiköhän ne kaikista työkeimmät ja kiukkuisimmat ranskalaiset asuvat juuri Pariisissa?

HELICOBACTER PYLORI -INFEKTION TURVALLINEN DIAGNOSTIIKKA

GastroPanel® - kattavin testi *helicobakteeri pylori* infektion osoittamiseksi

Nykyisin on mahdollista löytää mahasyövän kaksi keskeisintä riskitekijää – *Helicobacter pylori* (HP) infektio ja siitä johtuva **atrofinen gastriitti** (AG) - käyttämällä neljän biomerkkianeen osoittamiseen perustuvaa veritestiä (GastroPanel®, Biohit Oyj, Helsinki), jossa mukana: pepsinogeeni I (PGI), pepsinogeeni II (PGII), gastriini-17 (G-17) ja HP-vasta-aineet (1). Suomalainen GastroPanel®-innovaatio on ainutlaatuinen diagnostinen testipaneeli i) dyspepsiapotilaiden primaaridiagnostiikkaan sekä ii) oireettomien henkilöiden seulontaan mahasyövän riskitilojen löytämiseksi, mutta samalla myös iii) **kattavin testi HP-infektion diagnostiikkaan** (2, www.biohit.fi/lisatietoja).

GastroPanel® testi perustuu mahalaukun fysiologiaan. Pepsinogeenien tasot ja niiden suhde laskevat, yhdessä kohonneen G-17b (perus) tason kanssa, mahan **runko-osan atrofisessa gastriitis- sa** (AGC). G-17b taso reagoi myös herkästi mahahapon eritykseen, laskien kun haponeritys on kohonnut ja ollen korkea kun maha on hapoton (johtuen happopumpun estolääkityksestä (PPI) tai atrofisesta gastriitista). **Antrum-osan atrofisessa gastriitis- sa** (AGA), G-17b perustaso on matala eikä nouse proteiinistimulaation (G-17s) jälkeen (1,3,4,5). Tutkittavan testin tulokset yhdessä esitetietojen kanssa tulkitaan **GastroSoft®** ohjelmalla, joka erottelee 8 eri merkkianeprofiilia: näistä 4 edustaa puhtaasti toiminnallista häiriötä, 3 osoittaa limakalvon rakennemuutosta (atrofinen gastriitti), ja yksi mittaa HP-tulehdusta ja sen hoidon onnistumista: a) aktiivinen HP-tulehdus, b) onnistunut häättöhoito, ja c) häättöhoidon epäonnistuminen (1,3,4,5).

GastroPanel® testin käyttöä on tutkittu maailmanlaajuisesti sekä kliinisissä että seulonta-asetelmissä. Julkaistua kirjallisuutta on analysoitu systemaattisesti kahdessa meta-analyysissä, joihin sisällytettiin kaikki julkaistu kirjallisuus kattaen lähes 9.000 tutkittua potilasta (6,7). Nämä meta-analyysit vahvistavat 16:n kansainvälisen asiantuntijan julkaiseman yhteislausuman, jossa suositellaan kaikkien GastroPanel® testin biomerkkiaineiden käyttöä dyspepsiapotilaiden primaaridiagnostiikassa ja mahasyövän riskiryhmien seulonnassa (2). **GastroPanelin löytämä i) hoidon jälkeen oireellinen HP-infektio, ii) atrofinen gastriitti tai iii) oireita antava korkea ha-**

poneritys ovat gastroskopia- ja koepalatutkimuksen indikaatioita. GastroPanel voi säästää jopa 80% mahalaukun tähyystutkimuksista ja näin vapauttaa endoskopiaresursseja kolonoskopiaihin (1,12), jotka ovat aiheellisia aina, kun ulosteessa löytyy suolistosyövän riskin paljastavaa piilevää verta spesifisellä ja herkällä ColonView-FIT® testillä (14, 15).

GastroPanel® – kustannustehokas menetelmä diagnostiikkaan ja seulontaan

Jotta voitaisiin arvioida saavutettavat kustannussäästöt kun vallitseva käytäntö (mahalaukun tähyystus) korvataan järjestelmällisellä GastroPanel testauksella, suunniteltiin kaksi terveystaloudellista mallia, jotka molemmat on helposti muokattavissa paikallisiin terveydenhuoltojärjestelmiin eri maissa: 1) **GastroPanel seulontamalli** on yhdistetty kustannusvaikutus/budjettivaikutus malli GastroPanel seulontaan, sekä 2) **Kuntamalli**, joka on budjettivaikutusmalli, jossa GastroPanel testiä käytetään primaaridiagnostiikassa korvaamaan merkittävän osan nykykäytännön mukaisista tähyystyksistä (gastroskopia) (8).

Perinteisillä *helicobakteeritesteillä* on vakavia puutteita

Perinteisiä HP-tulehduksen toteamiseen käytettyjä testejä on tutkittu kattavasti, ja kirjallisuuden perusteella varmistuu käsitys, että tietyt kliiniset tilanteet aiheuttavat merkittävässä määrin virheitä kahden yleisimmin käytetyn HP-testin, 13C-ureahengitystestin (UBT) ja ulosteen antigeenitestin (SAT) antamiin tuloksiin (9,10). **Väärät negatiiviset** tulokset ovat yleisiä tilanteissa, joissa mahan limakalvon *helicobakteerimäärät* ovat vähäisiä, kuten erit-

täin usein on tyypillistä seuraavissa tilanteissa: 1) PPI-lääkityksen käyttö; 2) antibiootin käyttö; 3) vuotava peptinen haavatauti; 4) atrofinen gastriitti; 5) mahasyöpä; 6) MALT lymfooma ja 7) mahalaukun tyypistysleikkaus (9,10). UBT antaa myös **vääriä positiivisia** tuloksia tapauksissa, joissa ureaasi-entsyymiä tuottavat bakteerikannat pesiytyvät hapottomaan mahaan atrofisen gastriitin tai pitkäaikaisen PPI-hoidon seurauksena (9,10). Kolmas oleellinen tärkeä UBT ja SAT testin rajoitus on, että kumpikaan **ei löydä atrofista gastriittia** (9,10), jolloin näillä testeillä jää löytämättä potilaat, joilla on kohonnut riski saada i) mahasyöpä, ii) ruokatorvisyöpä, iii) B12-vitamiinipuutos, tai iv) kalsiumin, raudan, magnesiumin ja tiettyjen lääkkeiden imeytymishäiriö (11,12,13).

Yhteenveto

Koska *Helicobacter pylori* (HP) on tärkein yksittäinen mahasyövän riskitekijä, HP-infektion potilasturvalliseen diagnostiikkaan suositellaan GastroPanel® testiä, jolla i) ei ole perinteisten HP-testien (13C ureahengitystesti, ulosteen antigeenitesti ja pelkät vasta-ainetestit) vakavia lääketieteellisiä puutteita, ja ii) joka tarjoaa merkittävää diagnostista lisäarvoa löytämällä myös mahasyövän toisen keskeisen riskitekijän – HP-infektion tai autoimmuunitaudin aiheuttaman atrofisen gastriitin näin paljastaen korkean riskin potilaat (10, 15, 16, 17).

Ylävatsavaivat ovat monesti myös paksusuoliperäisiä, ja sen vuoksi niistä kärsivien ensisijaisten tutkimusten joukkoon sekä mahasyövän ja suolistosyövän riskin seulontoihin suositellaan runsaasti diagnostisesti arvokasta tietoa antavia, potilasturvallisuutta lisääviä ja kustannustehokkaita suomalaisia innovaatioita GastroPanel® ja ColonView-FIT® testejä (1, 2, 8, 14, 15).

Kirjallisuusuutteet

1. www.gastropanel.fi, www.biohit.fi/lisatietoja
2. Agreus L, Kuipers EJ, Kupcinskas L, Malfertheiner P, Di Mario F, Leja M, Mahachai V, Yaron N, van Oijen M, Perez Perez G, Rugge M, Ronkainen J, Salaspuro M, Sipponen P, Sugano K, Sung J. Rationale in diagnosis and screening of atrophic gastritis with stomach-specific plasma biomarkers. *Scand J Gastroenterol* 47,136-147, 2012.
3. Syrjänen K, Eronen K. Serological testing in management of dyspeptic patients and in screening of gastric cancer risks. *J. Gastrointest. Disord. Liver Funct.* 2(3),1-5, 2016.
4. Syrjänen K. Role of serological biomarker testing (GastroPanel®) in diagnosis of symptomatic dyspepsia and in screening of the risks of stomach cancer. *EC Gastroenterol Digest Syst* 1(6), 209-222, 2017.
5. Syrjänen K. Serological biomarker panel (GastroPanel®): A test for non-invasive diagnosis of dyspeptic symptoms and for comprehensive detection of *Helicobacter pylori* infection. *Biomark. J.* 3, 1-10, 2017.
6. Syrjänen K. A Panel of serum biomarkers (GastroPanel®) in non-invasive diagnosis of atrophic gastritis. Systematic review and meta-analysis. *Anticancer Res.* 36, 5133-5144, 2016.
7. Zagari RM, Rabitti S, Greenwood DC, Eusebi LH, Bazzoli F. Systematic review with meta-analysis: diagnostic performance of the combination of pepsinogen, gastrin-17 and anti-*Helicobacter pylori* antibodies serum assays for the diagnosis of atrophic gastritis. *Aliment Pharmacol Ther* 2017;1-11.
8. <https://www.gastropanel.com/decision-makers/screening-model>
9. Syrjänen K. False negative and false positive results in diagnosis of *Helicobacter pylori* infections can be avoided by a panel of serum biomarkers (GastroPanel). *M. J. Gast.* 1 (1), 007-014, 2017.
10. Syrjänen K. Caveats in diagnosis of *Helicobacter pylori* infection can be avoided by a panel of serum biomarkers (GastroPanel®). An invited Editorial. *J. Carcinog. Mutagen.* 7(6), e123. doi:10.4172/2157-2518.1000e123.
11. Aine R, Kahar E, Aitokari K, Salminen J, Eklund C, Paloheimo L, Peetsalu A, Syrjänen K. Atrophic gastritis (AG) and its clinical sequels among elderly people in Finland and Estonia. A comparative study using GastroPanel and B12-vitamin testing of the residents in assisted-housing facilities. *J. Aging Res. Clin. Pract.* 5, 194-202, 2016.
12. Sipponen P, Laxen F, Huotari K, Härkönen M. Prevalence of low vitamin B12 and high homocysteine in serum in an elderly male population: association with atrophic gastritis and *helicobacter pylori* infection. *Scand J Gastroenterol* 2003;38:1209-1216.
13. Vohlonen I, Pukkala E, Malila N, Härkönen M, Hakama M, Koistinen V, Sipponen P. Risk of gastric cancer in *helicobacter pylori* infection in a 15-year follow-up. *Scand J Gastroenterol* 2016;51:1159-1164.
14. Vasilyev S, Smirnova E, Popov D, Semenov A, Eklund C, Hendolin P, Paloheimo L, Syrjänen K. A new-generation fecal immunochemical test (FIT) is superior to guaiac-based test in detecting colorectal neoplasia among colonoscopy referral patients. *Anticancer Res* 35(5):2873-2880, 2015.
15. Syrjänen, K. et al GastroPanel® Biomarker Panel: The most comprehensive test for *Helicobacter pylori* infection and its clinical sequels. *Anticancer Res.* Hyväksytty julkaistavaksi, 2019.
16. <https://www.biohithealthcare.com/wp-content/uploads/2019/09/Kritiikki-kaypahoitosuosituksista.pdf>
17. <https://www.biohithealthcare.com/wp-content/uploads/2019/10/Biohit-GastroPanel-innovaatio.pdf>

Ylävatsavaivoista kärsivä tai terveystarkastusta haluava voi pyytää GastroPanel, ColonView-FIT sekä muita Biohit Oyj:n testejä yksityisiltä lääkäriasemilta sekä terveyskeskus- ja työterveyslääkäreiltä (www.biohit.fi/gastropanel-lahete). Testejä voi myös tilata ilman lääkärin lähetettä varaamalla ajan puhelimitse 09 773 861, arkisin klo 9-15.

Acetium® kapselit sitovat atrofisen gastriitin ja PPI-lääkityksen aiheuttamassa hapottomassa mahassa syntyvää karsinogeenista asetaldehydiä vaarattomaksi yhdisteeksi. Acetium® -imeskelytabletit auttavat luopumaan tupakoinnista ja lisäämään suun terveyttä (www.acetium.fi). Acetium® -tuotteita voi ostaa ilman reseptiä aptekeista, hyvin varustetuista päivittäistavarakaupoista sekä netissä: www.biohitshop.fi.

TIETOA OSAAJAPULASTA ON VÄHÄN

Niina Kotavaara tutkii väitöskirjassaan sitä, miksi ulkomaisten osaajien Suomeen saaminen on niin vaikeaa ja miten eri kaupunkiseudut ongelmaan tarttuvat. Tarkoitus on kysyä myös osaajilta itseltään, mitkä tekijät ovat saaneet heidät tulemaan Suomeen ja miten heidät saadaan täällä pysymään.

Oulun yliopiston maantieteen tutkimusyksikön tohtorikoulutettava **Niina Kotavaara** on kiinnostunut alueiden välisestä kilpailukyvyistä, erityisesti alueiden vetovoimasta osaan työvoiman näkökulmasta. Hän on aiemmin julkaissut tutkimuksen suomalaisista korkeakouluista valmistuneiden liikkuvuudesta Suomen sisällä. Siinä Kotavaara kollegoineen havaitsi, että suomalaiset korkeakoulutetut liikkuvat kaupunkien välillä hyvin vähän. Muuttamista tapahtuu lähinnä heti valmistumisen jälkeen ja se kohdistuu pääasiassa neljään suurimpaan kaupunkiseutuun, erityisesti pääkaupunkiseudulle.

Nyt alkaneessa väitöskirjatyössään Kotavaara tutkii osaajapulailmiötä poikkeuksellisen laajasti. Työhön kuuluu kysely, jonka hän lähettää Oulun, Turun ja Tampereen kaupunkiseudulla työskenteleville ulkomaalaisille osaajille. Sitä täydentävät yrityskysely ja teemahaastattelut.

- Ilmiö on ollut julkisuudessa paljon, mutta olemassa oleva tieto on hajanaista. Tiedotusvälineissä osaajapulan syiksi on mainittu esimerkiksi markkinoinnin puute, pitkät lupaprosessit, matalat palkat ja ulkomaalaisten koke-

ma yksinäisyys. Tutkittua tietoa osaajapulan syistä on kuitenkin vähän.

- Tässä tutkimuksessa on tarkoitus ottaa laaja näkökulma: kaikki työhön kytkeytyvät asiat kuten asuminen, eläminen ja sosiaaliset suhteet.

Tutkittaviksi aloiksi ovat valikoituneet ICT-ala sekä Turussa lisäksi meriteollisuus, kaikki aloja joilla on merkittävä tarve palkata ulkomaalaisia osaajia. Alat ovat mukana kaupunkiseutujen toiveesta, sillä Kotavaara tekee tutkimustaan tiiviissä yhteistyössä kaupunkien kanssa. Parhailaan Kotavaara kartoittaa toimialoihin kuuluvia yrityksiä, joiden kautta hän pyrkii tavoittamaan mahdollisimman monta ulkomaista osaajaa. Tällä hetkellä tutkija arvioi lähettävänsä kyselyn noin tuhanteen yritykseen.

Kotavaara aikoo tehdä kyselyn osaajille itselleen ja lisäksi haastatella yritysten rekrytoinneista vastaavia ihmisiä sekä kaupunkien osaajahoukutelusta vastaavia ihmisiä.

Tutkimuksessa selvitetään sekä se, miten huippuosaajat ovat Suomeen päätyneet niin rekrytoijien kuin osaajien itsensä näkökulmasta, että pohditaan sitä, millaisena asuminen ja työskentely Suomessa koetaan ja mitkä tekijät vaikuttavat osaajien edellytyksiin jäädä Suomeen. Näkökulma on ni-

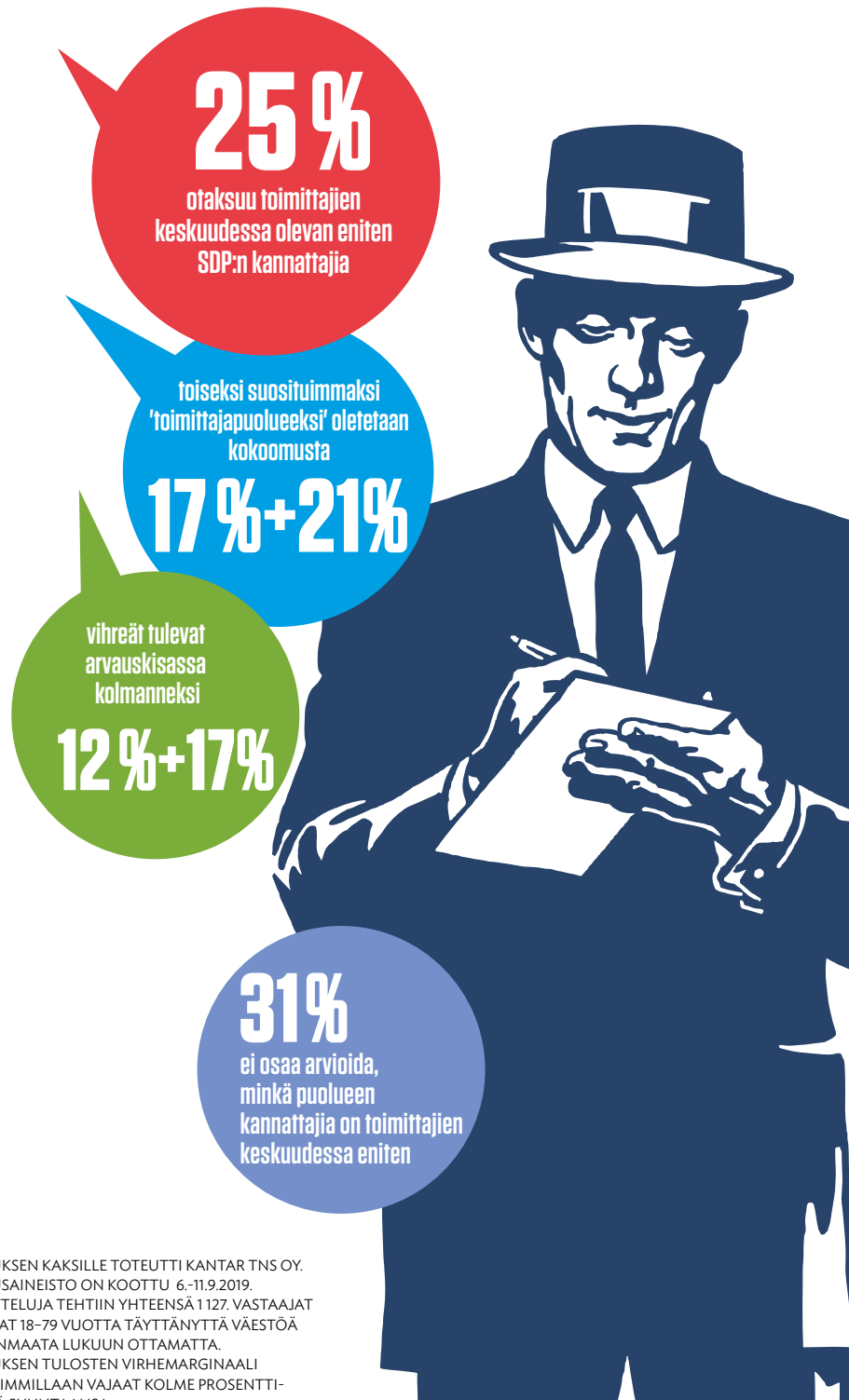
menomaan kuntien: millainen rooli kuntatason toimijoilla on ja miten sitä tulisi kehittää, jotta osaajat löytäisivät ja myös jäisivät Suomeen. Kansainvälisten tutkimusten mukaan osaajien liikkuvuuteen vaikuttavat työhön liittyvien tekijöiden lisäksi kulttuurin ja virkistykseen kaltaiset elämäntapaan liittyvät tekijät sekä monimuotoisuuden ja suvaitsevuuden kaltaiset yhteiskunnalliset tekijät.

- Eri tekijät painottuvat eri maissa ja eri alueilla. Suomi ei voi suoraan ottaa mistään mallia. Vetovoimatekijät riippuvat alueellisesta kontekstista, Niina Kotavaara summaa. •

➔ KAKS rahoittaa tutkimusta.

MUN MIELESTÄ TOIMITTAJA ON....

BCR2

lopuksi väitän

”Valtakunnan suuret linjaukset sotesta, kestävyysvajeesta, työttömyydestä ja muista tulevaisuusasioista antavat odottaa itseään eduskuntakaudesta toiseen. Kansalaiset eivät voi odottaa. Useita sukupolvia kestänyt hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen on perustunut kuntien vastuulliselle päätöksenteolle. Kansalaiset kohdataan päivittäin kuntien palveluissa. Myös tulevaisuudessa!

Kari Karjalainen

Joensuun kaupunginjohtaja
Suomen Kuntajohtajat ry:n hallituksen pj.

► Intä vastaan
TAI peesaa
www.kaks.fi